

Sabırımız taşıyor,
görüyorlar

3

Sendikalar Kod 29'a
karşı greve!

6

Meslek hastalığına
meslek hastalığı
densin!

10

Herkes ücretsiz,
yeterli miktarda aşı...
Hemen!

12

İÇİNDEKİLER

Sabırımız taşıyor, görüyorlar.....	3
Sevda Karaca	
Bu 8 Mart başka 8 Mart olacak.....	4
Hanima Kızıldaş	
İstanbul'dan Artvin'e bir hayatta kalma mücadelesi.....	5
Neziha Üzüm	
Sendikalar Kod 29'a karşı göreve!.....	6
Adile Doğan	
Yalnız bıraktık!.....	6
Gelecek bizim ellerimizde olmalı.....	6
Ekmekçiöğlü direnişinde kadınlar.....	7
Mehtap Gökmen	
Van Tekstil Kent'te emek veren kim?.....	8
Zeliha Taşdemir	
Grevse grev, mücadeleyse mücadele!.....	9
Seçil Sinanoğlu	
Tüm çarkı kendilerine çevirmişler.....	9
Bakırköy Belediyesi işçisi	
Patronlar bizi belirsizlik içinde bıraktı.....	10
Sırma Dolar	
Meslek hastalığına meslek hastalığı densin.....	10
Fıtık yapan koşullar rapora rağmen değişmiyor.....	11
'Ölüm ücretine terk edildik'.....	11
Meryem Kaya	
Herkes ücretsiz, yeterli miktarda aşı... Hemen!.....	12
Şükran Doğan	
Sağlık Ocaklarından Aile Hekimliğine ne değişti?.....	14
Dr. Birtürk Özkavak	
SINIRLARIN ÖTESİ.....	15
Berivan Balkay- Semra Çelik	
Ne kadar böyle gider?.....	16
Özgül Yatar	
Zam' denilince akla gelen.....	16
Sema Özdal	
İÇİMİZDEN BİRİ: Aliye.....	17
Kafamın içinde bir doğaç gaz.....	17
Nergis Çelik	
Yarınından endişe eden ev işçisi Ömür'ün elleri.....	18
Gülşah Bayrak - Hasret Kanat	
Bir umudun peşinde.....	18
Neriman Yaldız	
Şekerli bir yazı.....	19
Filiz Gür	
Hem anne hem de çalışan bir kadın olamaz mıyım?.....	19
Aycan	
Meğer dünya kadınların omuzlarındaymış.....	20
Hatice Meydan	
Pandeminin açığı çıkardığı bir ağ: Dayanışma.....	20
Tuzluca Kadınları Dayanışma Derneği	
Kampüslerde mücadele zemini.....	21
E. Ava	
Artık boyun eğmek yok.....	22
Hatice	
Dayanışmayla daha önce tanışsaydım!.....	23
Nevruz Mersin	
FİLM.....	24
Sarya Tunç	

Öfke ciğere sığmıyor

İllüstrasyon: Freepik

Kapak görselleri: Canva (Kolaj Ekmek ve Gül tarafından yapılmıştır)

Memleketin dört bir yanında irili ufaklı fevranlar yükseliyor. Haksız hukuksuz iş-ten atılan İzmir Büyükşehir Belediyesi Meslek Fabrikası işçileri, sendikalaşmak istedikleri için işten atılan Çorum Ekmekçi-öğlü metal işçileri, Çayırova'dan Baldur işçileri, Migros depo işçileri, KT Deri işçileri, TİS oyalamasına maruz kalan belediye işçileri, Kod 29'la işten atılan işçiler, kayyum rektöre isyan eden öğrenci ve akademisyenler, kepenkleri kapanan esnaf, yollarında çalışanlar, sokak aralarında "Açız, bize verecek yemeğiniz var mı?" diye dolaşan yoksullar, ürünü tarlada kalan çiftçiler, pazardan eli boş dönen kadınlar, zamlarla baş edemeyen milyonlar, biçimi ve yöntemi her geçen gün daha da fütursuzlaşan şiddete ve kadın cinayetlerine karşı "Artık yeter" diyen kadınlar... Sokakta her uzatılan mikrofondan bir feryat yükseliyor. Korkusu kalmadı insanların.

Her köşe başından öfkeyle alınan solukların daha büyük bir öfkeyle geri verildiğini, bir sese, çağırışa dönüştüğünü görüyoruz. Aldığımız nefes yetmiyor çünkü artık ciğerlere. Çıkveriyor öfkeyle, dönüşmek istiyor bir güce...

Ölümüne çalıştırmanın yetmediği, sesini çıkarmanın "Yüz kızzartıcı suç işledi" diye Kod 29'la sabıkalandığı, sendikalaşmanın, örgütlenmenin, hak arayışının önüne güya hukukla geçildiği memleketin her karış toprağında birikiyor bu öfke.

Toplumun her kesiminde büyüyen öfke gözle görülür hale gelirken, "dışarıdan", "yukarıdan" bir arayış da pompalanıyor insanlara... Gerçek bir değiştirici güce dönüşmesinin önünü alan bir şekilde beklentilikle, sandıkla, iktidarın kendi kendini yok edeceği güne sabretmekle uslandırılıyor, ehlileştiriliyor insanların öfkesi. Oysa öfkenin değiştirici bir güç olabilmesi biraz da tarih bilgisinden geçiyor; tarihin hiçbir döneminde halk, kendisine zorbalık eden zorbalıktan vazgeçtiği için zorbalıktan kurtulmadı, biliyoruz. Çare öfkemizi, birlikteliğimize dönüştürmekte.

Sayfalarımızda hayat boyu süttü ağzı yanan, kenara itilen, söylediği görmezden

gelen kadınlar sözlerinin değiştirici gücünü gösteriyor, cesaret veriyor birbirlerine. Bu değiştirme isteğini, bu mücadele arayışını, ne yapmak gerektiğini tartışan dergimiz, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne bir ay kala ayağımızın basacağı yollar için bir harita sunuyor.

Bu yıl 8 Mart süreci aynı zamanda pandeminin yıl dönümüne denk geliyor. Bu sayımızda pandemi dönemi boyunca yaşananların kadın işçi, emekçiler üzerindeki etkisini, bu süreçte kadınların mücadelesine ve örgütlenmesine dair ne gibi potansiyelleri gösterdiğini, 8 Mart'a giderken bu derinleşen sorunlara karşı ne yapacağımızı tartışıyoruz ilk yazımızla.

Pandemi boyunca özellikle emekçiler açısından daha da keskinleşen sağlığa erişememe sorunu önemli bir tartışma konumuz. Dergimizde önleyici sağlık hizmetlerinin gerekliliğine, aşıya erişime ve sağlık alanındaki neoliberal politikaların yol açtığı sonuçlara dair tartışmalarımız yer alıyor. Geçim derdinin nasıl büyüdüğü ve bu derdin yükleneni kadınların yaşadıkları da derгимizde pek çok röportaj ile yer alıyor.

İşten atılmanın yasak olduğu pandemi sürecinde Kod 29 ile işten atılma tehdidiyle yüz yüze olan metal işçisi kadınlar çalışma koşullarını ve üzerlerindeki baskıyı anlatırken, Kod 29 karşısında sessiz kalan sendikaları da göreve çağırıyor: "Bizim sendikamız bize güven verse emin olun işçiler kendini daha güçlü hissedecek."

Belediye işçilerinin TİS süreci de birçok yerde iş bırakma eylemleri ve TİS maddelerinin yoğun tartışılması ile sürüyor. Kadıköy ve Bakırköy Belediyesinden işçiler yazdı. İşçiler pandemi döneminde iyice eriyen haklarını ve ücretlerini istiyor.

CPS Otomotiv'de 4 yıldır işverenler arasında anlaşmazlıklardan dolayı devir işlemlerinin yapılmaması bugün işçilerin çalışma koşulları ve yaşamlarına mâl oluyor. İşçi Fidan, işçilere örgütlülüğünden vazgeçememe çağrısını şöyle yapıyor: "Biz işçiler nefes aldığımız sürece çalışmaya mecburuz! İşçiler örgütlenmek için o kadar bedeller ödediler ve hâlâ ödemeye devam ediyorlar ki biz de bu-

nun mücadelesini yıllarca verdik ve kazandık. Ve bu örgütlülüğümüzü kaybetmeye de hiç de niyetimiz yok."

Van Tekstil Kent'te emek veren, ancak yalnızca işletmelerin adını metinlerine taşıyan haberlere karşılık; elbiselerin gerçek dokuyanları Van Tekstil Kent'teki işçilerin yaşamlarına yakından tanıklık ediyoruz.

Esenyurt'ta işçi kadınlar çalıştıkları fabrikalarda edindikleri meslek hastalıklarının meslek hastalığı dahi sayılmayışını, ücretsiz izin mecbur bırakıldıklarını anlatıyor: "Kronik rahatsızlığım olduğu için ücretli izin talep ettim, yönetim kabul etmedi. İstersem ücretsiz izne gidebileceğimi söyledi... Bu koşullarda çalışmaya devam ettikçe daha fazla sağlığımızdan olacağız. Üstelik bunlar meslek hastalığı olarak da sayılmıyor."

Çorum Ekmekçiöğlü Direnişi'nde görünmeyen emekleriyle kadınlar da var! Direnişteki işçilerin eşleri direnişten öğrendiklerini paylaşıyor, Ekmek ve Gül aracılığıyla birlik ve dayanışma çağrısı yapıyor.

Kadın işçilerin sorunları karşısında yine her yıl büyüttükleri dayanışma ruhunu fiziken yan yana gelemeseler de yüzlerce kadının taleplerini 8 Mart'a taşıyacaklarını söyleyen Esenyurt Kadın Dayanışma Derneği ile pandemi dönemi boyunca dayanışma ve mücadelenin gösterdiklerini hatırlatan Tuzluca Kadınları Dayanışma Derneği yazılarıyla kadınlara güç veriyor. Genç kadınların üniversitelerdeki mücadele zemini olan kadın araştırmaları toplulukları, kulüpleri için örnek bir çalışma olan İstanbul Aydın Üniversitesi Kadın Çalışmaları Topluluğu örneği de güç veren yazılarımızdan biri.

Şiddete ve yoksulluğa karşı umuda ve dayanışmaya sarılan Demet, Aliye ve nice kadının hikayeleri, ev işçisi kadınların zorlukları İstanbul'dan Ankara'ya pek çok yerden kadınların anlatımıyla sayfalarımızda yer alıyor.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışları Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaş
Dağıtım AŞ

İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62

SABRIMIZ TAŞIYOR, GÖRÜYÖRLAR...

Sevda KARACA

Dergimizin bu sayısının kapağına kurdelere sarılmış, dantellerle süslenmiş bir yağ bidonu resmi koysak, hiç sırtmazdı. Okudukça göreceksiniz; bütün kadınların dilinde ayçiçek yağı fiyatları. Sadece dergimizde de değil; sağlıkçılar eylemlerinde “Keşke sağlıklı değil de Ayçiçek yağı olsaydık” dövizini taşıyor, Nizip’te üç kişi bir evden dört teneke sıvıyağ çaldığı için tutuklandı, hükümet PTT’de ayçiçek yağı satılacağını açıkladı, sosyal medya eve 5 litrelik sıvıyağ ile gelen aile üyesinin alkışlarla karşılandığı, evlilik tekliflerinin bir bidon yağ ile yapıldığı videolarla dolu. Nasıl olmasın? Yemekten eti, tavuğu çıkaralı zaten epey zaman olmuştu, en ucuzundan sebzeleri aş etmek, kabuğundan ayrı, çöpünden ayrı tasarruf etmek, market market gezip en ucuzu bulunca sevinmek, borcu borçla kapatmak, ne yaparsak yapalım ay sonunun gelmediğini görünce kara kara düşünmek sıradan hale gelmişti. Kriz, uzun zamandır hayatımızın orta yerinde çünkü. Pandemi, krizin tuzu biberi oldu; artan işsizlik, günde 39 liraya geçinenlerin sayısının artışı, onu bile bulamayan işsizlerin milyonlara varması, üstüne en temel ihtiyaç malzemelerine gelen zamların çığırından çıkışının yarattığı öfke adeta yağ bidonunda sembolleşti.

DEVLET GÜCÜNÜ HAK İSTEYENİ DÖVMEK İÇİN KULLANIYOR

Bizler için, çocuklarımız için, sağlığımız ve yaşamımız için ayrılması gereken kamusal payların, bizim fonların patronların cebine aktarıldığı, bizim cebimizde ise icra kağıtları ve ödenmemiş faturalardan başka bir şeyin olmadığı, adeta kaderimize terk edildimiz günler geçirdik, geçiriyoruz. Bizde artan sadece borçlar olurken, Koç Holding, salgında önceki yıla göre net kârını yüzde 94, Sabancı Holding yüzde 69, Ford otomotiv yüzde 64 artırdı. Serdar Ortaç bile “milletin evladı” olarak borçlarını erteletti de, bir bizim borçlara faiz üstüne faiz bindi. Ne maskede ne aşıda sıramız oldu, devlet “gücü”nü halkın hayatını kolaylaştırmak için hiç göstermedi ama, sendikalaştıkları için işten atılan işçiler Ankara yoluna düşünce haşmeti birden büyüdü.

PATRONLARIN UZUN VADELİ HESAPLARI

Patronların kârını artıran sadece bizim cebimizden alınıp onların cebine konan teşvikler olmadı elbette. Emeğimizi daha çok sömürmek, haklarımızı elimizden almak için salgını fırsat bildiler. Daha ağır ve yorucu çalışma koşulları, ücretsiz izin, düşük ücretler, kısa çalışma ödeneği, kayıtsız- güvencesiz çalışma, evde mesai saati mefhumu olmadan çalışma, işsizlik baskısı, çalışırken üzerimizdeki denetim hayatımızı iyice yaşanmaz hale getirdi.

Bu dayatmalar bugün için değil yalnızca. Uzun vadeli hesapları da var patronların ve iktidarın. Ortaçağ hasreti çeken patronlar, pandemiye derebeyliklerini ilan etmek için fırsat çevirdi. Plan halinde olan uzaktan çalışmayı kalıcı hale getirmek, emekçinin sadece mesai saatinde değil hayatının her anında işe, patron-

ların kâr etmesine feda edilmesinin de fırsatına dönüştürüldü pandemi.

KADINLARIN HAYATI İPOTEK ALTINDA

Pandemide patronların karına hizmet eden bu koşulların sonuçları, kadın işçi-emekçiler için daha da ağır oldu. Kısa çalışma, ücretli izne çıkarılma, evden çalışma ve hatta işten atmada ilk akla gelen kadın işçiler oldu. Kadınların ücretleri daha da azaldı, güvencesizlik iyice yaygınlaştı. Bu koşullarda kadınların hem evde, hem de işyerinde yaşadıkları şiddet arttı. İşsizlik, gelir kaybı baskısı, çalışma zorunluluğu kadınların şiddete boyun eğmesi için fırsata dönüştürüldü. İşten çıkarma yasağının istisnası olan ve “Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymama” anlamına gelen, işsizlik sigortasından yararlanmayı da ortadan kaldıran, damgalayıcı yönü ile tekrar işe girmeyi de zorlaştıran “Kod 29” ile işten çıkartma pandemi döneminde yüzde 70 arttı. Bu uygulama, kadın işçiler için ekstra baskılar ve damgalamalar yaratıyor.

Pandemi koşullarında hep canımızın derdiyle uğraştık. Her gün vahşice işlenen bir kadın cinayeti haberi alıyoruz, hükümet ise bu gerçeklik tablosuyla dalga geçer gibi ‘Salgın döneminde kadına yönelik şiddet azaldı’ diyor. Yalan söylüyor! Pandemi döneminde ev

8 MART'A DOĞRU:

HER YERDE BULUŞUYOR,

ÇÖZÜM İÇİN ÖRGÜTLENİYORUZ!

8 Mart’a giderken halimiz budur. Bu hali konuşmak, sadece bildiğimiz gerçekleri bir kere de birbirimize tekrar etmek için değil, artık milyonların bilgisi haline gelmiş bu gerçeklerle ne yapacağımızı tartışmak için önemli.

Pandemi koşullarında dahi yan yana gelmekten hiç vazgeçmedik. Şimdi, 8 Mart’a doğru giderken kadın emekçilerin yaşadıklarını açık bir biçimde ortaya sermek, yaşananlardan çıkarılan sonuçları görmek, örgütlenme eğilimlerini açığa çıkartmak, yalnızca bir eğilim olarak kalmaması için somut adımlar atmaya üzere özel bir çalışma yürüteceğiz. Bunun için planlar yaptık, görüşme formları, anketler hazırladık. Ekmek ve Gül grupları aracılığıyla ilişkimizin olduğu tüm fabrika, işyeri, mahalle ve çalışma alanlarında yan yana gelmeye devam edeceğiz. Bu buluşmalar, yalnızca halimizi ahvalimizi ortaya koymakla kalmayacak, aynı zamanda kadın işçi ve emekçilerin mücadelesinin de dayanaklarından biri olacak. Birlikte tartışıp, taleplerimizi, ne yapacağımızı, nasıl yapacağımızı birlikte konuşup birlikte yol alacağız. Bu buluşmalar 8 Mart’ta pandemi koşullarına rağmen ve hatta ona inat krize, işsizliğe, yoksulluğa, şiddete ve eşitsizliğe karşı sözlerimizi daha güçlü söyleme olanağı verecek.

İşyerinde, atölyede, okulda, mahallede... Nefes alıp verdiğimiz her yerde kurduğumuz her türlü dayanışma ve mücadele aracı “Ne yapacağız?” sorusunun en temel yanıtı.

İş, eğitim, sağlık, sosyal koruma, insanca barınma ve beslenme, şiddetsiz bir hayat, eşit bir yaşam, özgürlükler ve demokrasi birbirinden ayrılmaz haklarımızdır. Bu haklarımızın tümüne yönelen topyekûn saldırıya karşı, bu haklarımızın bir tekinden bile vazgeçmemek için her birimizin varlığına, yan yana durmaya ihtiyacımız var.

Bu, sadece bir temenni değil. Bu, eğer hayatta kalmak ve bu biricik hayatı yaşanabilir kılmak istiyorsak yapmak zorunda olduğumuz en temel şey! Umudunu kaybetme, kadınlarla yan yana gelmekten vazgeçme, örgütlü olmaktan korkmasa... Gel; hayatımızı kazanalım, bir daha asla geri vermemek üzere!

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

içine mahkûmiyet, şiddeti önlemek için hiçbir önlem alınmaması, hatta pandemi döneminde var olan hakların bile geriye götürülmesi şiddeti daha da arttırdı. İşçiler ve emekçilerin koşullarını iyileştirmek için, kadına yönelik şiddeti önlemek için parmağını kıpırdatmayan iktidar, şipşak bir biçimde infaz yasası adı altında kadına yönelik suçlara örtülü af yasası çıkardı. Kadınların “şiddete karşı acil önlem” taleplerinin bir teki için bir tek

parmaklarını kıpırdatmıyorlar.

Hayatımızı işsizlik ve sefalet ücretleri ile neredeyse mucizeler gerçekleştirerek sürdürdüğümüz, şiddet ve yoksulluğa karşı bir başımıza hayatta kalmaya çalıştığımız gerçeği ortadayken, ekmek talebimize “abartı” diyor, yaşadığımız şiddeti küçümsüyor, bize ‘sabır’ diliyorlar. Sabrımız taşıyor, görüyorlar...

HER YERDE İRİLİ UFAKLI DİRENİŞLER...

Pandemi sürecinde artan öfkeyi bastırmak isteyen hükümet, insanların yan yana gelebileceği, hak arayacağı tüm alanları yok etmeye çalışıyor. Yargı alanında bağımsızlığı iyice ortadan kaldırmak için baroları bölmek, sosyal medyayı denetleyecek yasa çıkarmak, sivil toplum kuruluşu ve dernekleri çalışamaz hale getirmek, sağlık emekçilerinin örgütlerini hedef

göstermek, en küçük eleştiriyi Cumhurbaşkanına hakaret sayarak cezalandırmak, işçilerin grev hakkını fiilen yasaklamak, uyduruk gerekçelerle insanları gözaltına almak, hapis cezasına çarptırmak, pandemi döneminde yapılacak yardım kampanyalarını keyfi bir biçimde engellemek, belediyelere kayyum atamak, atayamadıklarını çalışamaz hale getirmek bu dönemin ilk akla gelenleri. Bütün bu engelleme çabalarına rağmen işçiler, öğrenciler, kadınlar, sağlıkçılar, hukukçular ayakta!

İrili ufaklı direnişler her fırsatta ortaya çıkmakta...

İllüstrasyon: Freepik

BU 8 MART BAŞKA 8 MART OLACAK...

Hanima KIZILTAŞ
Yasemin ÖZDURMAZ
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği

BU yıl salgın, ekonomik kriz ve artan yoksullukla birlikte kadına yönelik şiddetin daha da vahşi bir hal aldığı, işsizliğin, emek sömürüsünün katmerleştiği koşullarda karşılıyoruz 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü.

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği olarak ilk korona vakasının görülmesinden bir hafta önce, farklı iş kollarından yüzlerce kadınla taleplerimizi, renklerimiz, coşumuzu paylaştığımız 8 Mart şöleninde bir araya gelmiş, dayanışmayı ve mücadeleyi büyütmeye çağrısıyla şölenimiz ayrılmıştı.

Artan korona vakaları ile birlikte “Evde kal” çağrılarının yapıldığı günlerdeyse kadınların şiddet uygulayan erkeklerle aynı evlerde kalmasına, asgari ücretle geçinmek zorunda kalan işçilerin önlem alınmadan çalışmalarına seyirci kaldığına şahit olduk. Okulların kapanması ile uzaktan eğitime geçildi ama milyonlarca öğrenci evinde internet, bilgisayar ya da tablet olmadığı için eğitime katılmadı. Kadınların haklarına yönelik saldırılar da -infaz yasası, çocuk istismarcılarına af, İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılması tartışmaları gibi- bu dönemde devam etti. Bizler bu süreçte haklarımıza ve hayatlarımıza sahip çıkmak için sokaklarda olmaya, sosyal medyada canlı yayınlarla ya da mahallede kapı önlerinde küçük buluşmalarla kadınlarla yan yana gelerek sorunlarımıza çözüm aramaya devam ettik.

KADIN İŞÇİLERİN EN ACİL TALEPLERİNİ 8 MART'A TAŞIYACAĞIZ

Her yıl olduğu gibi 2021 yılı 8 Mart öncesinde de sadece dernek üyesi kadınlarla değil mahallede ve farklı iş kollarında çalışan kadınlarla, küçük buluşmalarla yan yana gelmenin olanaklarını yaratmaya çalışıyoruz. İşçi kadınlar, bu buluşmalarda patronların salgını işçi, emekçileri daha fazla baskı altına almanın aracı olarak kullandığını, işten atmaların yasak olduğu bu süreçte Kod 29 tehditleriyle işçilerin daha ağır koşullarında çalışmaya zorlandığını anlatıyor. Bu dönemde ağırlıklı olarak işçi kadınların çalıştığı iki fabrikada toplu iş sözleşmesi görüşmeleri devam ediyor. Kadın işçiler, 8 Mart'ın ücretli izin günü sayılması, regl izni, Kod 29'un yasaklanması gibi taleplerinin toplu iş sözleşmesi maddeleri arasında yer alması için çalışma yürütüyorlar. Bu dönem, kadınların en acil sorunlarına çözüm olacak taleplerinin toplu sözleşmelerde yer alması gerektiğini gösteriyor.

Biz bu sorunların karşısında yine her yıl büyüttüğümüz “dayanışma” ruhuyla, fiziken yan yana gelemezsek de yüzlerce kadının taleplerini 8 Mart'a taşıyacağız. Coşumumuzla, sloganlarımızla, erbanelerimizle sokaklarda olacağız, her yeri 8 Mart alanına çevireceğiz...

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

İstanbul'dan Artvin'e bir hayatta kalma mücadelesi...

Neziha ÜZÜM
Artvin

4 3 yaşındayım, Ordu Fatsa Kılıç köyünde doğdum, biri üniversitede biri de lise de okuyan iki oğlum var, eşim güvenlik görevlisi, EYT mağduru. Ben açlık yapıyorum. Dünya mutfığında 18 sertifikam var. İstanbul'da yaşarken korona ile birlikte hayatımız da değişti. İstanbul'da kazandığımız ücretle yaşam planlamasını yaparken göçtümüz ilde günlük ve aylık kazançla hayatımızı sürdürmeye çalışıyoruz.

2018 yılı Ekim ayında işten ayrıldım, sigorta ve yıllık iznimle ilgili sorun çıkardı çalıştığım yer, eşim çalışıyordu, pandemi başladıktan sonra eşim de işsiz kaldı, büyük oğlumla Ordu Gököy'e eşimin memleketi- gittik. Ancak pandemi dolayısıyla seyahat yasakları geldi ve 2 ay Ordu'da kalmak zorunda kaldık. Eşim ve küçük oğlum izinle yola çıktık. Geçinecek paramız yok tabii. Eşimin ailesi endişeliydi, onlarla bir arada yaşamamızın zor olacağını gördük. Lise yıllarında çay toplayan eşim "Arhavi'ye gidelim" dedi ve çocuklarla birlikte bir maceraya atıldık. Bizi Arhavi otoparkından saatler sonra almaya gelen kişi çay toplayacağımız yere götürdü, karnımızı doyurduktan sonra çay toplayacağımız bahçeye gittik. Eşim dışında çay toplamayı bilmezken teyzemizle birlikte 5 kişi 600 kilo çay topladık ve 600 lira aldık. Bahçe sahibi bizimle çalışamayacağını söylediğinde kala kaldık, evimize geri döndük. Yol parası, kazandığımız paranın fazlasıydı. Utandığımızdan eşimin ailesinin yanına gidemedik, benim köyüme annemin yanına gittik, 2 gün sonra Arhavi'den "Gelin benim çayımı toplayın" diyen bir telefon aldık. Ve tekrar Arhavi...

ÇAY TOPLAMAYI BİLMEZKEN HAYAT BİZE ÇAY TOPLAMAYI ÖĞRETTİ

On üç gün çalıştığımız yerde de çay toplamayı iyice öğrendik. Ordu'ya gitmek için hazırlandık ancak çayı topladığımız kişi "Para yok" diyerek emeğimizin yarısını vermedi. Elimizdeki 4 bin lira ile İstanbul'a gidip borçlarımızı ödedikten sonra evi toplayıp dönmemiz gerekiyordu, bu para yetmezdi elbette, bir yakınımızdan 6 bin lira faizle para aldık. Eşyaları Ordu'ya getirdik getirmesine ama koyacak bir evimiz bile vakti. Derme catma bir vere koy-

duk eşyaları. İkinci çay toplama zamanı başlamıştı, internet üzerinden bulduğumuz bir yeri aradık, anlaştık. 17 günde 14 ton çay topladık ve sonra tekrar Ordu'ya geldik.

ÇAYKUR dışında onlarca özel çay fabrikası var, fabrikalara çay temini çay alım merkezleriyle yapıyor ancak ek olarak seyyar dedikleri ve hiçbir kaydı olmayan kaçak çay alım merkezleri de var ve buralarda çay tartımlarında farklılıklar yaşanıyor, daha önce dediğim gibi duyduğumu hileyi kendi gözlerimle gördüm. Oğlum "Çay ile ilgili herkes birbirini soyuyor, hile çok fazla" demişti, tecrübe edince daha iyi anladım.

50 KİLO ÇAYI 40 DAKİKA SIRTIMIZDA TAŞIYORDUK

Yük taşımak benim için çok zordu, ama mecburdum, çalışmak zorundaydık, kimseye muhtaç olmadan, emeğimizin karşılığını alarak ayakta durmaya çalıştık. Öyle yerlere gittik ki ormanın en derinlerine. Sadece 40 dakika çay taşınması sürüyordu: 30 kilo, 50 kilo zaman zaman zaman 70 kiloya çıkan yükler...

İkinci fasıl bittikten sonra Gököy'e geri döndük, Mayıs ayında bostan ekmiştim, onları toplayıp kışa hazırlık yaptık. Üçüncü çay hasadı geldi, oğlumun biri yoktu, 3 kişi çalışmaya başladık, verilen bahçeyi topladık. Başka bahçelerden talep gelince onları da topladık. Çayını topladığımız bir ağabey ilçedeki evini bize kiraya verdi, o evde kalmaya başladık. 36 gün çay topladık, kazandığımız para yine masraflarımıza gitti ve kışı nasıl geçireceğimizi düşünmeye başladık. Halk eğitimde eşimle kalorifer ateşçisi kursuna gittik ama iş bulamadık, Arhavi'ye yerleştik. Borçka'da çay daha geç toplandığı için oradan teklif aldık ve yine çay topladık. Bir sonraki sene için de ortaklık teklifi aldık ve gelecek yıl Borçka'da çay toplayacağız.

DEVLETTEN HİÇBİR YARDIM ALMADIK

Eşimin emekliliği dolmasına rağmen 5 yıldır bekliyoruz yaşının dolmasını, 4 yıl daha bekleyeceğiz. Yaştan emekli olamazken yine yaş bahanesiyle iş de bulamıyoruz. Sağlık hizmetinden yararlanamıyoruz, devlet "Bilgisayar dağıttık" dedi ama çocuklarımız bilgisayar görmedi. Ben ve eşim kaymakamlığa müracaat etmemize rağmen yardım alamadık, devletin imkanları olmasına

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

rağmen biz emekçilere hiçbir destek yok, tüm destek zenginlere, patronlara... Yarın ne olacağını bilmiyoruz, yardıma muhtaçken devlet kendi halkına değil başka ülkelere yardım ediyor, bizse faturalarımızı ödeyemiyor, hak ettiğimiz maaşı alamıyoruz. Amacımız çocuklarımızın eğitim almasını üniversite okumasını sağlamak. Çocuklarımızın geleceği için kendi memleketimizden kalkıp bilmediğimiz bir yerde çalışıyoruz. Oğlum yurtta kalıyordu, pandemi nedeniyle aylardır kalmamasına rağmen biz her ay devlet yurduna 411 lira para ödüyoruz, bu nasıl bir devlet anlayışı?

ÖRGÜTLÜ MÜCADELEDEN BAŞKA ŞANSIMIZ YOK

Sıkıntılarımız devam ediyor. Buralarda mesleğimi devam ettirebileceğim alanlar yok. Çay sonrası kış dönemi için

tekstile girmiştim, asgari ücretle, günlük on saat, yemek de olmadan çalışıyordum. İşçilerin çoğu İŞKUR üzerinden geliyordu, sigorta bile yok. Ancak tekstil de iş yok şu an. Buralarda kadınların ne kadar zor şartlarda yaşam sürdürdüklerini bir kez daha gördüm, tüketim anlamında daha doğal ve sağlıklı, iklimi de güzel ama iş imkanı yok. Burada gördüğümüz en önemli şey örgütlü mücadele içindeki dostlarımızla dayanışma oldu. İstanbul'dayken de örgütlü mücadele içerisindeydik, işçiden, emekçiden yana olan Emek Partisi'nde örgütlüydük. Gittiğimiz yerde de Emek Partili dostlarla iletişime geçtik, onlarla paylaşımlarda bulunduk, kendimizi daha da güvende hissettik onlarla birlikte. Tek dileğim her nerede yaşıyor olursak olalım, örgütlenerek mücadele etmekten başka şansımız yok.

Sendikalar Kod 29'a karşı göreve!

Adile DOĞAN
Pendik-İstanbul

Patronlar Kod 29 ile işçileri tazminatlı işten çıkartıp pandeminin kaymağını yiyen bir duruma geldiler. Kod 29 işçilerin korkulu rüyası haline geldi. Bu durumun kadın işçilerin yaşadıkları sorunlarla birlikte hayatlarına ne kadar olumsuz yansıdığını görebiliyoruz: işsiz, geleceksiz, parasız kalma korkusu... Örgütlü fabrikalarda çalışan işçi kadınlar "Biz sendikaliyiz, bizim bir farkımız olmalı. Biz eylem yapmaya hazırız, peki siz ne yapıyorsunuz?" diye sorarken sendikaları Kod 29'a karşı göreve çağırıyorlar.

İŞTEN ATMAK YASAK KOD 29 YASAL

Tuzla'da metal fabrikalarında çalışan iki kadınla sohbet ediyoruz: Gizem ve Nazlı, aynı fabrikada çalışan aynı zamanda komşu iki kadın... Nazlı üç çocuk annesi, çok genç yaşta evlenmiş. Boşanmaya kadar hiç çalışmamış. Eşinin ona yaptıklarına karşı üç çocuğunu alıp tek bir valizle çıkmış o evden. Eş dost yardımıyla bir ev tutmuş. Eşya yok, bir şey yok derken işe başlamış. Hem çocuklara hem eve bakmış. Her ay maaşını aldığında eve bir eşya almaya çalışmış. Nazlı birçok fabrikada çalışmış; hep asgari ücretle... Hiç yetiştiremiyormuş ihtiyaçlarını. Şu an maaşı asgari ücretin üzerinde ve sendikalı bir fabrikada çalışıyor. Nazlı "Maaşım iyi olursa sanki bütün dertlerimiz bitecekmiş gibi düşünmüştüm ama hiç ilgisi yokmuş. Sendikaliyiz ama her an işten atılma korkusu içindeyiz. Şimdi işten atılmak yasak diyeceksiniz ama Kod 29 serbest. Fabrikamızdan yakın zamanda işçiler böyle atıldı. Zaten bir sürü sorunumuz var. Bir yandan bu belirsizlik beni çok yoruyor" diyor. Çocuğunu dershaneye vermek istemesine rağmen geleceğe dair belirsizliğin elini kolunu bağla-

dığını ifade ediyor: "Evin ihtiyaçları büyüyor, ihtiyaç kredisi çekeyim diyorum ama yine bu belirsizlik elimi kolumu bağlıyor. Sadece bu değil, sürekli üzerimizde bir baskı var." Fabrikada en ufak bir hatada tutanak tutulduğunu söyleyen Nazlı, bunun sendikaya rağmen gerçekleştiğini belirtiyor: "Sendikamız sağlam durmuyor, işçilere biraz güven verseler biz de elbette hakkımızı ararız. Ama ne işçiyle bir şey paylaşıyorlar ne de bizi dikkate alıyorlar. Biz daha önce de deneyimledik üretimden gelen o gücü kullandığımızda sorunlarımız çözülmüyordu."

'SÜREKLİ ÜZERİMİZDE BASKI VAR'

Gizem'in de üç çocuğu var. Gizem, erken yaşta evlenmiş. İlk doğumunda çok zorlanmış, parasızlıktan hastaneye gidememiş. "Çok zor günlerdi; şiddet de gördüm yoksulluk da çektim. Buna rağmen çocuklarımı büyüttüm, okuttum. Üniversite mezunu oldular ama işsizler. Ben de onlar biraz büyüdükten sonra çalışmaya başladım ama pek düzenli sayılmaz" diyor. Uzun süredir bu fabrikada çalıştığını belirten Gizem patronların salgını haklarını ellerinden almak için kullandıklarını ifade ediyor ve ekliyor: "Sorunlarımıza muhatap bulamıyoruz. Sendikamız var ama genelde işçileri bilgilendirmiyorlar. Sürekli üzerimizde baskı var: Tutanak tutuluyor, Kod 29'dan işçiler atıldı. Bu madde yüz kızartıcı suçlar demek. İş yanlış gönderdiğinde bu kodla atıyorlar. Zaten bu belirsizlik bizleri çok yoruyor, her gün yeni bir şey çıkartıyorlar: Sayı baskısı üzerimizde artmış durumda. Bizim sendikamız bize güven verse emin olun işçiler kendini daha güçlü hissedecek. Sonuçta bizim sendikamız var, bu sorunları bitirmek için eylemler yapabiliriz, daha güçlü ses çıkartabiliriz. Eğer bu duruma karşı bir şey yapmayacaksak sendikasız yerlerden pek bir farkımız yok diye düşünüyorum."

YALNIZ BIRAKILDIK!

BEN uzun yıllardır Kurtköy'de bir cam fabrikasında çalışıyorum. Evliyim, iki çocuğum var. Mart ayında başlayan virüs ile kısıtlama kararları yani karantina, sosyal hayat yoksulluğu ve tabii ki de maddi ve manevi kayıplar yaşandı. Hem kendi hayatım hem de ailemin hayatını epey zorlaştırdı. Sağlık korkusu üstüne bir de ekonomik sıkıntılar eklendi. Sizlere çevremden birkaç örnek vermek isterim. Pandemi başladığında bir arkadaşımın eşi ve çocuğu işten çıkarıldı. Kendisi şu an altı çocuğa bakıyor. Çalışırken bir de ev kredisi ödüyor. Pandemiden dolayı hayli sıkıntı çekiyorlar. Saatlerce mesai yaparak hayata tutunmaya çalışıyorlar.

Bir diğer arkadaşım ise görme engelli. Pandemi dolayısıyla uzun süre işsiz kaldı. Bir şekilde evine bakması gerekiyor. Neyse ki

ona uygun olmasa da fabrikada bir iş bulabildi, eline üç beş kuruş geçiyor.

Sonuç olarak etrafımızda ya da kendi yaşamımızda maddi ya da manevi kayıplar yaşadık ve bu bizi çok rahatsız ediyor. Çözüm olarak yapabileceğimiz bir şey aslında var. Yıllardır yaşadığımız bu topraklarda ve çalıştığımız fabrikalarda maalesef iktidar tarafından zor günlerde yalnız bırakıldık ve her koşulda çalıştık. Oysa biz işçilere, kadın işçiler başta olmak üzere hükümetin maddi destek vermesi gerekirdi, bunu yapmadılar. Bu ve bundan sonraki zor günlerde biz işçiler birleşip mücadele edersek bu yaşananları değiştirebiliriz.

Cam işçisi
Pendik/İSTANBUL

İllüstrasyon: Natasha Remarchuk/Icons8

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

GELECEK BİZİM ELLERİMİZDE OLMALI

GÜNÜMÜZÜN başlıca sorunlarından olan işsizlik sorunuyla boğuşan 28 yaşındaki genç bir kadını. Gelecek kaygısı içinde yaşamaya zorlanıyoruz. Bu süreçte daha fazla yıpranıyor, psikolojik bir çöküntünün içinde çabalıyoruz. Geleceğin daha güvenli olmasını beklerken zorlu bir yolculuğa sürülüyoruz.

Eğitim hayatına başladığımızdaki beklentilerim işe girmemle yok olmaya başladı. Emegimiz, çabalarımız sonuçsuzken, beklentiler yerini kendini işe yaramaz hissetmeye bırakıyor.

Var olan düzenin bunu düzeltmediği ortada. Yeterli yaptırım yok, bir iyileştirme yok. Durumun iyiye gidebilmesi adına yapılması gereken şeylerin başında insan emeğinin hiçe sayılmaması, politik kaygıların yaşanmaması, ayırıştırmanın son bulması geliyor. Bahaneler arkasına sığınmış her şeyin güzel ve sorunsuz olduğu görüntüsü çizilmekte lakin öyle değil. Başkalarının çıkarlarının değil, geleceğimizi artık bizlerin planlaması gerek.

Tuzluca'yı Kadınları Dayanışma Derneği'nden D.G.

Fotoğraf: Unsplash

METAL FABRİKASI İŞÇİLERİ YALNIZ DEĞİL:

EKMEKÇİOĞLU DİRENİŞİNİDE KADINLAR DA VAR!

Mehtap GÖKMEN
Çorum

Çorum'da Birleşik Metal-İş Sendikasına üye oldukları için işten çıkarılan Ekmekçioğlu Metal fabrikası işçilerinin direnişi iki aya yaklaşırken, işçilerin en büyük destekçileri ise hiç kuşkusuz ki aileleri... 1967 yılında Çorum'dan İstanbul'a "çıplak ayak yürüyüşü" gerçekleştiren Genel-İş üyesi Çorumlu belediye işçilerinden 50 yıl sonra yeniden bir Ankara yürüyüşü gerçekleştiren Çorumlu metal işçilerinin eşleri de mücadelenin içinde.

'GÖZÜN KAPALI GİT' DEDİM

"Hem eşimi hem de arkadaşlarını sonuna kadar destekliyorum. Sendikaya ilk üye olduklarında 'Gözün kapalı git' dedim" diye söze başlıyor eşi direnişte olan, iki çocuk annesi kadın. Kendisi de bir işçi, bıçağın kemiğe dayanmasının ne demek olduğunu iyi biliyor. "Eşimin kanında yüzde 30 kurşun var. Bunun ilerisi kanser. Böyle bir çalışma ortamında tabii ki sendikaya üye olup haklarını savunacaklar. Eşim işten atılınca aile büyüğümüz biraz sitem etti ama ağabeyim, ablam çok destek oldu" diye konuşuyor. Kızının etüt merkezine geçen sene neden borçları varmış, bu sene de ödeyememişler. Etüt merkezi icraya vermekle tehdit edince dayanışma girmiş devreye, akrabalarının desteğiyle borçlarını çevirmişler. "Direnişte en büyük güç, yalnız bırakılmamaktır" diyor.

BİR TEK 'KEŞKE'Sİ VAR...

Asıl mesleği kickboks antrenörlüğü olan ama çocukları nedeniyle çalışmayan bir başka kadın, eşinin sendikalaşma sürecinden çok sonra haberdar olduğunu anlatıyor: "Sendikalaşma süreci daha önce de başlatılmak istenmiş fakat tepki göstermiş işveren önceki yıllarda. Bu yüzden çoğunluğu sağladıktan sonra duyurmak istemişler. Eşim bana bile söylemedi. Sanırım karşı çıkacağımı düşündü ama ben, işçi haklarını gözetken bir ailede yetiştim. Sonuna kadar haklı olduklarını düşünüyorum. Çalışanlar birlik sağlayarak hakkın verilemeyeceğine, alınacağına inanarak çoğunluğu sağladılar" diyor. Peki zaten borçla harçla süren hayat, şimdi eşi direnişteyken nasıl geçiyor? "Borçlanarak..." diyor gülerek. Ama zaten hep borçlularmış, bu sefer meselenin sadece karın doyurmak değil, haklarını kazanmak olduğunu söylüyor. "Haklarını istemek en doğal hakları. Sesleri daha gür çıksın diye yanlarında olduk, bu direnişi kazanmak zorundalar başka çareleri yok" diyor. Direnişte olan eşinin en büyük destekçisi demek yetmez, konuşurken "direnişimiz" diye, "mücadelemiz" diye konuşmasından anlıyoruz.

Kimilerinin direnişe çıktıkları için kızdığını anlatıyor, "Sizin neyinize grev, ne gerek vardı" diyenler bile olmuş. Onun cevabı ise şöyle: "Herkes daha iyi şartlara kavuşabilmek için bazı şeyleri göze almak zorunda. Türkiye'nin birçok yerinden dayanışma mesajları alıyoruz. Doğru birdir, adalet kör ve topaldır, ağır adımlarla ilerler ama gideceği yere mutlaka gider. Biz bu umutla direnişimize devam edeceğiz, ta ki hakkımızı alana kadar..." Bu süreçte tek bir şeyden pişman olmuş; "İşçiler kent merkezinde miting yaptıklarında keşke ben de söz alıp işçi eşleri adına seslenseydim" diyor.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

**RÜSTEM EKMEKÇİ, BU SÖZLER SANA:
Bizi artık kimse susturamaz!**

'İNSAN DOSTUNU DÜŞMANINI BÖYLE ZAMANLARDA ÖĞRENİYOR'

DÖRT sene öncesine kadar kendisi de işçi olan bir başka direnişçi eşi ise eşinin 12 yıl boyunca çalıştığı fabrikadan bir gecede Kod 29 ile insan onurunu kıran bir şekilde işten atılmasına çok öfkeli: "Sendikalaşma sürecine dair bilgim yoktu. Eşimi kovid olduğu dönemde işten bir gecede çıkarıldılar. Nedeni ise performans düşüklüğümü mü. Ekmekçi için patronunun her türlü psikolojik baskısına rağmen asgari ücretle çalışan, kanında kurşun, bacağında platin olan bir işçi benim eşim. Her şeyi kıt kanaat yetiştiriyorduk, bu süreçte ekonomik olarak daha da zorlandık. Belediye yardımı aldık. Hiçbir siyasi partiden destek almadık. 6 yaşındaki oğlum birinci sınıfa başladı bu sene. Fatura ödemeyince internet kapandı, oğlum eğitimden eksik kaldı. Tüm zorluklarına rağmen direnen işçi kardeşlerimizin, eşimin her zaman yanındayım. Direnişlerinin yanında avazım çıktığı kadar, gücüm yettiğince sesimi duyuruyorum. Sendikamızın, kardeşlerimizin, bizlerin, bizden hiç desteğini esirgemeyen sizlerin sayesinde bu zor günlerin üstesinden geleceğiz. Yılgınlık yok. Arkamızda koskoca bir Türkiye var diye hissediyorum, bazı bazı kendi akrabalarımızın vermediği desteği ülkenin dört bir yanından, sizlerden alıyoruz. İnsan dostunu düşmanını böyle zamanlarda öğreniyormuş. Kurt kışı geçirir ama yediği ayazı unutmazmış. Ekmekçioğlu patronu da kendi vicdanında boğulsun."

Fotoğraf: Evrensel

ON YEDİ yıldır Ekmekçioğlu fabrikasında çalışan eşinin o fabrikaya ömrünü verdiğini söyleyerek söze başlayan bir başka işçi eşi ise fabrika patronu Rüstem Ekmekçi'ye sesleniyor. "Ekmekçi, namusu ve şerefi bilen 90 kişiyi Kod 29'dan çıkarmak ne demek Rüstem Ağa? Sen 'Babalaryım' dedin. 90 kişi aileleri ile ne durumda 51 gündür biliyor musun? Bizim yerimize bir gün geçinin, borç kapıda, evde hasta yaşlı annemiz var.

Ev kira ve cebimizde 5 kuruş yok. Biz çalmadık, emeğimizin karşılığını istedik. Kimse bizi yok sayamaz. Şimdiye kadar sustuk, şimdiden sonra bizi kimse susturamaz. Ben gereken desteği veriyorum eşim ve arkadaşları için ama ne yazık ki hükümetin desteği olmadan bu iş çözülmez. Bu acı bir gerçek. Gözü aç patronlar var. Hani çocuğa şiddet, kadına şiddet diyorlar ya 51 gün oldu Ekmekçioğulları

direnişçilerinin aileleri de şu anda şiddet altında. Bizi Ankara yolunda engellemek için ellerinden geleni yaptılar. Demek ki hükümet için hak da yok hukuk da yok. O zamanı geldiğinde 90 ailenin kapıları çalınacak. Bu salgın döneminde Çorum soğuşunda işe gider gibi evden çıkılıyor bir umut için. Bizler açlık ve yoksullukla cebelleşirken patronların keyfi yerinde. İnternet yok, su faturası birikti, doğal gazı korkudan kullanmıyoruz. Bir kadın olarak özel ilaç almak zorundayım ama alamıyorum. Kayınvalidem yüzde 92 engelli ve hiçbir ihtiyacını karşılayamıyorum. Çocuğün istedikleri hiçbir şey olmuyor. Çalışanlar yalnız değildir bunu herkes bilsin. Zulme karşı sessiz kalan dilsiz şeytandır."

Van Tekstil Kent'te emek veren kim?

Pandemi döneminde artan hijyen ihtiyacı nedeniyle dünya çapında yıldızının parladığı söylenen Van Tekstil Kent'te işçiler için parlayan hiçbir şey yok!

Fotoğraf: Evrensel

Zeliha TAŞDEMİR
Van

Bertholt Brecht, okumuş bir işçiye “Yedi kapılı Teb şehrini kuran kim?” diye sorduruyor ve “Kitaplar yalnız kralların adını yazar” diye ekliyor. Brecht’in yıllar evvel sorduğunu bugün biz de soralım: Van Tekstil Kent'te emek veren kim? Haber metinleri yalnız işletmelerin adını yazıyor. Yoksa bu elbiseleri dokuyanlar işletme sahipleri mi?

2020 yılının sonunda pek çok farklı haber sitesinde, Van’ın Tekstil Kent ile tekstilin dünyadaki yeni üssü olmayı hedeflediğine dair haberler okuduk. Bu haberlerde 2017 yılında Van-Hakkâri karayolunda 300 dönümlük alana kurulan Tekstil Kent'te doluluk oranının yüzde yüze ulaşması nedeniyle ikinci etap çalışmalarının devam ettiği söyleniyor. Elbette bu haberlerin hepsi Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank’ın açıklamalarına dayanıyor. Varank açıklamalarında Tekstil Kent Projesiyle, terörden çok çekmiş bölgelerde gençlerin ve kadınların istihdamını önceliklediklerini dile getiriyor. Bakan ayrıca pandemi öncesi işgücü maliyeti düşük bölgeleri tercih eden Avrupa ülkelerinin “hijyen endişesiyle” yönünü Türkiye’ye çevirdiğini ve bu ülkelerin taleplerinin kayda değer bir kısmını Van’ın karşıladığını da söylüyor.

Peki ne pahasına, nasıl karşılıyor Van bu “talepleri?” Bakan “terörden”, kadınları ve gençleri güçlendirmekten bahsediyor, sözleri haber sitelerinde manşet olu-

yor ama bu tekstil kentteki koşullardan elbette bahsetmiyor Varank. Biz anlatalım:

Geçen yıl DERİTEKS'te sendikalaştıkları için işten atılan Gündüz Nakış işçilerinin yaşadıklarına Evrensel Gazetesi aracılığıyla tanık olmuştuk. Bakan Varank, tekstilde kadın istihdamı oranının yüzde 68 olmasıyla övünüyordu, Gündüz Nakış'taki sendikalaşma sürecinde kadın işçiler patronları tarafından “namus” kavramıyla sıkıştırılmasıyla, daha öncesinde de patronun tacizlere göz yummasıyla övünecek hali yok herhalde. Avrupa ülkelerinin “sağlık” endişesini karşılamak adına “gelin gelin, bize gelin” diyenler, damar yolu aracılığıyla antibiyotik kullanması gereken tekstil çalışanı kız çocuğu antibiyotik dozlarını olması gerektiği gibi değil, iş yerinden alacağı izne göre ayarlayabiliyor

kimin sağlığının feda edildiğini biliyorlar elbette. O kız çocuğunun gittiği hastanede hemşire “Her gün yeni damar yolu açmayalım, enfeksiyon riskin artar” demesine rağmen kız çocuğunun “Tekstilde çalışıyorum ve kollarımı sürekli kullanmam gerekiyor, o yüzden her gün damar yolu açsanız da sorun olmaz” demek zorunda kalmasının ne kadar “sağlıklı” olduğunu anlatmaya gerek yok herhalde.

ÜÇ DÖRT AY BİN KÜSUR LİRA İLE GEÇİNMEYE ÇALIŞTILAR

Tekstil sektöründe “yeni üs olma yolundaki” Tekstil Kent’i en iyi orada çalışan bilir. Bir kadın işçi “İnsanlar kötünün iyisi diyerek buralarda çalışmaya başladı. Bu yatırımlar işsizlik oranını il bazında nispe-

ten düşürdü ama çalışma koşulları, saatleri, ücretleri, sosyal alanların varlığı, yokluğu ile hiç ilgilenilmedi. Bu noktada işletmeler herhangi bir denetime tabi tutulmadı” diyor. 2020 yılının Mart ayından Temmuz ayına kadar birçok tekstil fabrikası ya kapandı ya da üretime ara vermek zorunda kaldı. Bu süreçte üretim olmadığı için yalnızca belirli şartları taşıyan tekstil çalışanları Kısa Çalışma Ödeneğinden faydalandı. Kadın işçi bu çalışma ödeneğinin bin 580 TL, ücretsiz izin ödeneğinin ise bin 100 TL olduğunu söylüyor ve “Yaklaşık üç dört ay boyunca bu ücretle geçinmeye çalışıldığı düşününce yaşanan ekonomik sıkıntının boyutunu siz düşünün” diyor.

Temmuz ayından sonra Tekstil Kent’in durumunda büyük bir değişiklik olmadı. Pandemi sürecinden sağ çıkan işletmeler küçülme kararıyla açılmaya başladı. İşsizlik de işsiz kalma korkusu da arttı.

Van Tekstil Kent'teki çalışma koşulları gösteriyor ki ne Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ne de işverenin kaygısı “terörden çok çekmiş bölgelerde” işsizlik oranının düşürülmesi değil. İşveren, pandemi bitsin ya da bitmesin üretimden yapacağı kâr oranının yüzdelik dilimine, Bakanlık da ortaya çıkan istihdam yüzdesini politik argümanlarla nasıl kullanacağına bakıyor. İki cambazın ortaklaşa yazdığı bir metin bu. Eğer kalem çalışanların elinde olsaydı, tekstilde çalışan işçilerin durumunu özetleyen kadının dediği gibi hakları dikkate alınır, insan olduğumuz unutulmazdı. O zaman biz yalnızca Brecht’in sözünü ettiği kralların adını okumaz kayaları asıl taşıyanların adını okuyabilirdik.

Kadın işçi tercihinin arka planı: UCUZ, GÜVENİLİR, PAZARLIK GÜCÜ ZAYIF

KONUŞTUĞUMUZ kadın işçi bize Tekstil Kent'te neden kadın ve genç çalışan istihdamının daha fazla olduğunu, neden patronların kadınları “tercih ettiğini” şöyle anlatıyor: “Birçok işveren kadınların çalışma etiğinin daha güvenilir olduğunu, iş yapma ve üretimde kadınların daha seri olması bakımından daha fazla verim elde ettiklerini düşünüyor. Kaldı ki genellikle erkeklerle oranla daha düşük ücretlerle çalıştırılıyorlar. Ayrıca kadınların kavga, yaralama gibi olaylara dahil olmadıkları için sıkıntılı süreçler yaratma ihtimallerinin de çok düşük görüyorlar. Ama kadınların tekstil sektöründe istihdamı artırsa da böl-

gemizin bazı kesimlerinde kadınların çalışma hayatına dahil olması kendi emeğini ve ekmeğini elde etmenin güvenliğini yaşamaktan kaynaklanıyor. Elbette bunu deneyimleyen kadınlar da var ancak ekseriyetle bir erkek olan baba için çalışıyorlar ve kazandıklarını da ona teslim ediyor ya da ona hesap veriyorlar. Ona itiraz edemediği gibi aldığı düşük ücret karşısında işverene de itiraz edemiyor, etse bile bu itiraz zayıf kalıyor. Hatta bazen kendi emeği ile ilgili pazarlığı işverenle baba gelip yapıyor. Genç nüfus olması da daha çevik ve verim almakla ilişkili, işsizlik oranını düşürmek ile ilgili bir kaygı değil elbette.”

KADIKÖY BELEDİYESİ İŞÇİLERİ:

Grevse grev, mücadeleyse mücadele!

Fotoğraf: Evrensel

Seçil SİNANOĞLU
Kadıköy-İstanbul

Pandemi koşullarında çalışan belediye işçilerinin TİS süreçleri devam ediyor. Kadıköy Belediyesi işçileri greve çıkmaya hazırlanıyor. Yaklaşık 80 maddenin olduğu sözleşme taslağında belediye ile sendika henüz anlaşamadı. Sürecin tıkanması ile birlikte Kadıköy Belediyesi işçileri geçtiğimiz günlerde 2 saatlik iş bırakma eylemi gerçekleştirdi. İş yeri temsilcisi Esmâ ve kadın komisyonundan bir kadın işçi ile pandemi sürecindeki çalışma şartlarını, toplu iş sözleşmesi sürecini, grev hazırlıklarını konuştuk.

İşyeri temsilcisi Esmâ sürecin sıkıntılı geçtiğini söylüyor: “İşçiler bu sefer kararlı. İyi örgütlendik. Ben sendikada birim temsilcisiyim ve işçiler bizi zorluyor, biz de zorlayacağız, grev komitesi kuruluyor. Temsilciler sürekli işçilerle görüşüyor. Bu hafta baskılarımızla teklif yapıldı yoksa masaya oturuyorlardı. En düşük AGİ dahil 2020’de 2 bin 900, 2021’de 3 bin 100 TL teklif ediyorlar. Biz taban ücret talep ediyoruz. Diğer çalışanlarla 3 bin, 4 bin fark var. Aslında TİS sürecini tıkayan bu fark” diyor. Diğer işçi ise “İki maddede dışında maddelerin hiçbiri geçmedi. Taleplerimiz sürekli erteleniyor ama sendika bu anlamda diretiyor, hiçbir zaman geri adım atmıyor. Masaya hep bir bahaneyle geliyorlar. Aslında süreci uzatmak, kişiyi, sendikayı yıldırma, işçiyi yıldırma isteniyor. Kitlesel yaptığımız basın açıklaması bu duruma cevap oldu ve maddeleri görüşmeyi kabul ettiler” diye işçilerin vazgeçmeyeceğini söylüyor.

Belediyenin görüşmelere sendikanın 60 kişilik temsili heyetiyle katılmasını pandemi nedeniyle eleştirmesine de

tepkililer. Görüştüğümüz kadın komisyonundaki işçi “Temizlik işlerinde küçük barakaların içinde 70 kişi, 75 kişi oturup yemek yiyor. İş yerlerinde 50, 60, 75 kişilik eğitim seminerleri oluyor, o sırada pandemi olmuyor ama sendika işçi talepleriyle karşısına geçtiğinde pandemi oluyor” diye tepki gösteriyor.

KADIKÖY’Ü KADIKÖY YAPAN İŞÇİLER

Kadıköy’ün sosyal ve kültürel anlamda gelişmiş bir ilçe olduğunu belirten işçiler “Bu kiminle mümkün oluyor?” diye soruyorlar. Pandemi Kadıköy Belediyesi kısa çalışma ödeneğinden faydalandı, işçi maaşlarının yüzde 40’ını karşılardı ve sigorta primlerini yatırmadı. Süreçte belediyenin ödediği vergi yüzde 17’den yüzde 1’e düşürüldü, belediye hazineden ödenek almaya ve çevre, temizlik, emlak vb. vergileri almaya devam etti. Ayrıca sosyal kültürel faaliyetlerde de kısıtlamaya gitti. Bu durumu hatırlatan kadın komisyonundan işçi “6 aydır işçilerin hem vergi kesintileri oluyor hem de gasp edilmiş hakları var. Ayrıca Kadıköy Belediyesi’nin borcu yok. Pandemi biz borca girdik. Ama belediyenin kendisi girmiyor. Kadıköy Belediyesi’nin yönetimi proje üretiyor fakat bu hizmeti götüren işçiler. Yani bu belediyeyi bu hale getiren yönetimden çok biziz. Süreçte de halk bizimle beraber, işçilerle beraber. Biz bunları birebir görüyoruz, yaşıyoruz. Eğer süreç grev ile sonuçlanırsa halk bizimle beraber olacaktır” diye ekliyor.

‘PANDEMİDE ÇOK ÇALIŞTIK, HİÇBİR DESTEK SAĞLANMADI’

KHK’larla haklarının çoğunun eritildiğini söyleyen Esmâ bu TİS sürecinde haklarını almak istediklerini söylüyor: Artık 4+4 zam uygulanıyor. Beş kişilik

işçi iki kişi yapıyoruz. Bu süreçte temsilci olduğum için izinlerim oluyor, iş yetişmiyor ve baskılar yaşıyorum. Pandemi bu durumu daha da kötüleştirdi. Normalin üç katı çalıştım. Küçük çocuğu olanlar, idari izinde olanlar oldu. İki buçuk ay tek çalıştım, destek personel bile verilmedi. Şu an dış temizlik, iç temizlik, çay ocakları ve park bahçeler olarak asgari ücretin altında maaş alıyoruz. Bu nedenle işçiden inanılmaz baskı var. Bu maddeler geçmezse grev diyorlar. Pandemi çok çalıştık, hiçbir destek sağlanmadı. Geçinemiyoruz. Krizin belediyeyi etkilediğini düşünmüyorum ama bizi etkiliyor. İşçi takır takır çalışıyor. Evi kira, çocuğu olan bir sürü insan var. Geçen sene ayçiçeği yağı 35 TL idi. Şimdi 70 TL oldu. Ben geçen sene elektriği 100 TL ödüyordum. Geçen ay 180 TL geldi.”

Tüm çarkı kendilerine çevirmişler

PANDEMİYLE bir yılı geride bıraktık. 2021’de pandemi devam ederken çalışan için zor, çalışmayan için daha da zor bir zamandayız. Yalan üzerine kurulmuş bir dünyaya yaşadığımız için zor. Kapitalizm acımasız yüzünü bir daha gösterdi. Tüm çarkı kendilerine çevirmişler.

Çalışan için zor; çünkü emeğinin karşılığını alamıyor. Sermayedarlara karın tokluğuna çalışıyoruz. Kamuda çalışmamıza rağmen geçinmekte zorlanıyoruz. Güya KHK ile kadroya geçtik ama hiçbir haktan yararlanamıyoruz. Yolu, yemeği çıkarırsak asgari ücretin altında kalıyor maaşlarımız. Temmuz ayında sözleşme görüşmelerinin başlayacağını söylemişti sendikamız. Öğrendik ki işverenimiz yetkiye itiraz etmiş. Basın açıklamaları yapmaya başladık, sonrasında sendikanın yaptığı görüşmelerde ‘Eylemleri durdurun, Aralık ayında mahkemede çözülecek’ diye söylendi. Aralık ayında mahkeme oldu ama çözülmedi, Ocak ayına uzadı mahkeme. Sendikanın görüşmeleri de bir sonuç vermedi. Ocak sonunda yapılacak mahkemeyi bekliyoruz. Öfkeliyiz çünkü yılan hikayesine döndürüldü toplu sözleşmemiz.

Bakırköy Belediyesi işçisi
İSTANBUL

İllüstrasyon: Natasha Remarchuk/Icons8

'Patronlar bizi belirsizlik içinde bıraktı'

Sırma DOLAR
Tuzla-İstanbul

Fidan ile Derya, Tuzla Serbest Bölge'de bulunan CPS Otomotiv Tekstil fabrikasının işçileri. Fidan 2017'den beri, Derya ise 2011'den beri çalışıyor CPS'de. CPS Otomotiv'de 4 yıldır işverenler arasında yaşanan anlaşmazlıklardan dolayı devir işlemlerinin yapılmaması ise bugün işçilerin çalışma koşullarının kötüleşmesine ve yaşamlarına mâl oluyor. Üç haftadır fabrikada üretim yapılmıyor. Peki, ne oluyor CPS'de?

Fidan, fabrikada makineci olarak çalışıyor. Ama makinecilik dışında diğer bütün işlerde de çalışıyor. Fabrikada üretimin durma sürecini ise şöyle anlatıyor: "Ben taşeron olarak işe başlamıştım. Sonradan kadroya geçtim. İşimizi hepimiz severek yapıyorduk. Hatta keyif alıyorduk. Ben ilk işe girdiğimde 400'e yakın işçi vardı fabrikada. Sonrasında patronların arasında yaşanan anlaşmazlıkların beraberinde işler çekilmeye ve azalmaya başladı. İşçi sayısı 65-70'lere düştü. Geçtiğimiz yaz işler tekrardan toparlanmaya başladı. Sayımız 200'leri buldu. Mesailere kalmaya başladık. Gecemizi gündüzümüze katarak çalışıyorduk son aylarda. Sonra yine aynı sorunlar yaşanmaya başladı. Temizlik işçilerinin ücretleri ödenmedi. Servisçilerin ödemesi yapılmadı. İş

biraktılar. Malzemeler eksik fabrikada, malzeme eksikliğinden kaynaklı üretim durdu. Maaşlarımız son 2 aydır 15 günlük gecikme ile yatıyor."

Hijyenin her zamankinden daha da önemli olduğu pandemi döneminde iş yerlerinde hijyene dair hiçbir şey olmadığını da ekliyor Fidan: "Tuvaletlerde peçete, sabun yok. İnip mutfaktaki bulaşık deterjanlarını sulandırıp tuvaletlerde sıvı sabun olarak kullanıyoruz. Malzemeler kolilerde, bittikçe kolileri bir kenara yığıyoruz. Alacak kimse olmadığı için de yığıyor çöpler ve yine biz gidip atıyoruz. Biz bu kadar özverili bir şekilde çalışırken, işverenler bugün bizi büyük bir belirsizliğin içine soktular."

HOBİ OLARAK YAPTIĞIM GEÇİNMEK İÇİN ZORUNLULUK OLDU

Derya da pandemi döneminde çalışma şartlarına dair şunları ekliyor: Pandemi sürecine ilk girdiğimizde çok önemsenmedi. Sonra işyerinde pozitif olan arkadaşlarımızın sayısı arttıkça alınan tek önlem belli yerlere konulan dezenfektanlar oldu. Çalışma şartlarımız git gide kötüleşiyor." Fidan gibi Derya da patronların onları bir belirsizlik içinde, ikilemede bıraktıklarını söylüyor.

Ekonomik olarak zorlandıklarını ifade eden Fidan "Ben evde hobi olarak süs eşyaları yapıyordum. Şimdi ise market, pazar paramı çıkarmak için yapıyorum. Şu an gidip başka işlerde de

çalışmıyoruz. Günlük işlere bakıyoruz. Bize kaç gün diye soruyorlar. Bugün de olabilir, bir hafta sonra da dediğimizde doğal olarak kimse bize güvenip iş vermiyor. Zaten biz kadınların iş bulması daha da zor."

KADINLAR EK İŞ DE BULAMIYOR

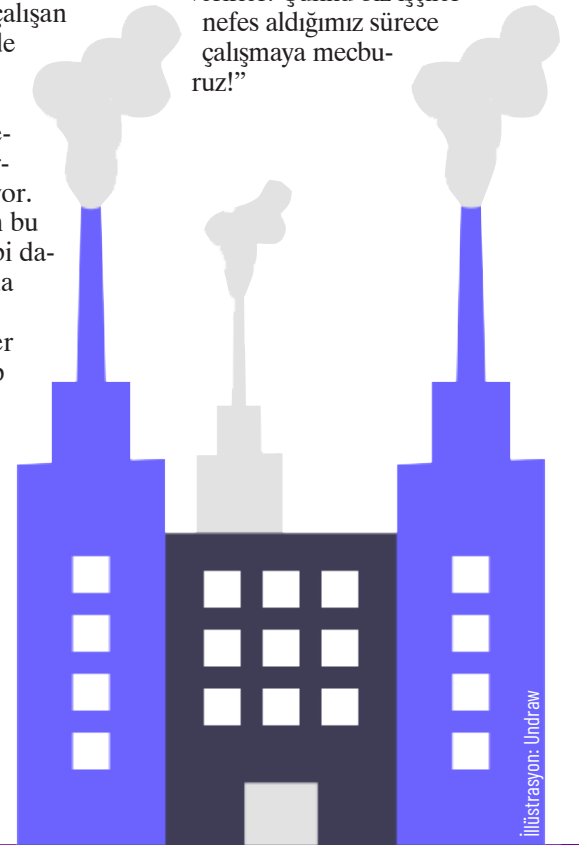
"Ne bir yere gidebiliyoruz ne de fabrikamıza girebiliyoruz" diyor Derya. Devam ediyor: "Hepimizin maddi imkanları belli. Çoğumuz kirada oturuyoruz. Ben de evimi geçindirmeye çalışan bir kadını. Evim kira, bu devirde kredisi, borcu olmayan yoktur herhalde. Biz her ay faiz ödeyerek borçları kapatmaya, ertelemeye çalışıyoruz. İş yerinde çoğu erkek arkadaşımız ek işlerde çalışıyor. Biz kadınlar açısından her zaman bu da olmuyor. Bir kere erkekler gibi daha rahat iş bulamıyoruz, bulsak da ha diyerek gidemiyoruz. Ben İzmit'te oturuyorum. Yevmiyeli işler Gebze'de ağırlıkla. Her gün gidip gelemez."

SENDİKALI OLMAKTAN VAZGEÇMEYECEĞİZ

"Bizim derdimiz işimiz ve ekmeğimiz" diyor Fidan: "Bizim için patronun kim olduğunun hiçbir önemi yok. Biz CPS işçileri sendikalyız, örgütlüüz ve güçlüüz. İşsizlik o kadar arttı ki işçiler örgütlenmek için o kadar be-

deller ödediler ve hala ödemeye devam ediyorlar ki biz de bunun mücadelesini yıllarca verdik ve kazandık. Ve bu örgütlülüğümüzü kaybetmeye de hiç de niyetimiz yok."

Derya ise sözlerini şöyle bitiriyor: "Biz işimizin devamını, istediğimiz gibi bir sonuç istiyoruz. Yapamıyorlar mı? Haklarımızı versinler, biz de yolumuza bakalım. Başka bir seçeneğimiz mi var arkadaşlar? Bize başka bir seçenek bırakmadılar. Umarım ya anlaşılır ya da haklarımızı verirler. Çünkü biz işçiler nefes aldığımız sürece çalışmaya mecburuz!"

İllustrasyon: Undraw

MESLEK HASTALIĞINA MESLEK HASTALIĞI DENSİN!

Merhaba sevgili kadınlar, Ben metal işçisi bir kız kardeşinizim. Yaklaşık 6-7 senedir boynumda üç tane fıtığım var. Bu, çalışma koşullarımdan kaynaklanıyor. Hem yere eğilip ürün alıyorum hem de çok ağır ürünler kaldırıyorum. Yine aynı şekilde çalışmaktan omzumda kas yırtıkları var. Doktora gittiğimde bana omzumda yırtıkların olduğunu, bunların ağır kaldırmaktan, kollarımı zorlamamdan kaynaklandığını söyledi. Ayrıca bende kronik astım da var, 2 yıl önce de bunu öğrendim çünkü çalıştığımız yer çok tozlu, nefes almakta güçlük çekiyoruz. Hele ki şimdi maskeyle çalışmak çok daha zulüm haline geldi. Kronik rahatsızlığım olduğu için ücretli

izin talep ettim, yönetim kabul etmedi. İstersem ücretsiz izne gidebileceğimi söyledi. Bizde kadınların çalıştığı tek bir bölüm var. Hepimiz aynı işi yapıyoruz, aynı zor koşullarda çalışıyoruz. Ağrılarımız arttığında ustabaşına söylediğimizde bize "Yapamayan bıraksın gitsin" diyor. Nasıl bırakıp gidelim? Tazminatımızı verse belki gideriz ama bu pandemi döneminde işsizlik bu kadar artmışken nasıl işi bırakalım? Hepimizin kredileri, borçları var. Çocuğunu evlendiren, ev kredisi ödeyen, kirada oturup geçinmeye çalışan bir sürü kadını. Bu koşullarda çalışmaya devam ettikçe daha fazla sağlığımızdan olacağız. Biz bu iş yerine girerken bu hastalıklarımızın hiçbirini yoktu ama

çalışma koşullarımızın ağırlığından dolayı hepimiz sağlığımızdan oluyoruz. Üstelik bunlar meslek hastalığı olarak da sayılmıyor. Biz kadın işçiler olarak fabrikalarımızda çalışmaya başladıktan sonra çalışma koşullarımızdan kaynaklı olarak edindiğimiz hastalıkların meslek hastalıkları sayılması istiyoruz. Her ilde birkaç tane meslek hastalıkları hastanesi olmalı ve patronlar da hükümet de meslek hastalığı kapsamını zorlaştırmaktan vazgeçmeli. Sesimizi duyurmak için hep birlikte iş yerlerimizde mücadele etmeliyiz.

Metal işçisi bir kadın
Esenyurt/İSTANBUL

İllustrasyon: Olha Komich/Icons8

Fotoğraf: Ekmek ve Güç

DİRENİŞTEKİ MİGROS DEPO İŞÇİLERİ: 'Ölüm ücretine terk edildik'

Meryem KAYA Kocaeli

Çayırova Şekerpınar OSB'de faaliyet gösteren Migros Depo'da çalışan 60 işçi 2020'nin son gününde ücret izne çıkarıldı. Sendikaya üye olan 40'a yakın işçi ücretsiz izin uygulamasının son bulması ve çalışma koşullarının düzelmesi için Migros Depo önünde mücadele ediyor. Direnişte olan kadın işçiler ücretsiz izne neden çıkarıldıklarını bilmemekle birlikte nakdi ücret desteği ile geçinemediklerini ve ölüm ücretine terkedildiklerini söylüyor.

İki buçuk yıldır Migros depoda çalışan Aynur, "Zeminler bozdu, transpaletler çalışmıyordu, ürünler bu yüzden sürekli yere düşüyordu. Hastalandığımızda sağlık durumumuz ne amirlerin ne de patronların umurundaydı. Baskı altında çalışıyoruz. Bizleri primlerimizi kesmekle tehdit ediyorlardı. Bu sebeple sürekli mesaiye kalıyorduk" diye anlatıyor koşullarını. Sevim, "Yeni yılda tek bir mesajla ücretsiz izne çıkarıldığımızı öğrendik. Çalışırken

sendikaya bir üyeliğimiz de yoktu" diyor. Aynur "Normal bir maaşla bile geçimimizi sağlamak zorken şu anda bizi mahkûm ettiği ücret bin 420 TL. Biz de tüm bu olanlara dur demek için yasal olan hakkımızı kullandık ve sendikaya üye olduk" diye anlatıyor sendikalaşma süreçlerini.

ARTAN MADDİ ZORLUKLAR BASKI UNSURU OLDU

Şeymanur 23 yaşında ve bir senedir evli. Banka borçları belini bükmüş: "Bankalar sürekli beni arıyor. Bin 420 TL'ye ne yapayım? Bir markete gittiğim zaman yağ 70, şeker 30 TL. Bunları alamazken bana 'kredi ödeyeceksin' diyorlar. Ödeyemem. Resmen ölüm ücretine terk edildik." Şeymanur öfkeli; "Burada hakkımı arıyorum ve alamadan da direnişten vazgeçmeyeceğim" diyor.

Gülhan 21 yaşında. Annesi ve ablasıyla yaşıyor. "Pandemide azimle boşaltılan market raflarını, biz azimle doldurmaya çalışıyorduk. Çoğu arkadaşımız uzun çalışma saatlerinden dolayı sağlıklı bir şekilde kilo verdi. Çünkü aşırı efor sarf ediyorduk. Başımızda sürekli performans diye tutturulan amirlerimiz vardı. Performans düştüğü

zaman sürekli tutanak tutuyorlardı. Yıllık izne bile çıkma diyorlardı. Çalışanların maddi ihtiyacı olduğu için çırpındığını gören ve bunu elinden geldiği kadar kullanan bir çatı düşünün" diye anlatıyor zor koşullarını, öyle ki tüm hayatları bu depo haline gelmiş, "evi otel gibi kullanıyoruz" diyor. Peki bu ağır koşullara rağmen pandemi önlemleri ne durumdaymış? Gülhan bir kereye mahsus depo işçilerine covid-19 testi yapıldığını ve 70-80 işçinin test sonucunun pozitif çıktığını, temaslı olan hiç kimsenin karantinaya alınmadığını anlatıyor. Sendika ile şartların düzelebileceğini düşünen Gülhan "esas olan birlik olmak" diyor. O da ücretsiz izne çıkarıldığı dönemde verilen bin 168 liraya "ölüm ücreti" olarak tanımlıyor.

Fatma ise üç çocuk annesi. Salgın başında eşinin trafik kazası geçirdiğini, işsiz kaldığını anlatıyor: "Geçinebilmek için mesaiye kalıyordum. Bir ayda 162 saat mesai yaptığım da oldu. Çünkü buna ihtiyacım vardı. Fakat bir süre sonra çok yoruldu. Sosyal hayat diye bir şey kalmadı. Çocuklarım artık yüzümü

görmüyordu. İş yeri iki üç kuruşa ihtiyacım olduğunu bildiği için daha çok üstüme geldi." Fatma, pazar günü çalışmak istemediğini söylediğinde amirinden "mecbur geleceksin" cevabını almış. Şikayetlerini dile getirdiğinde iş yerinde tutanak tutulduğunu ve tazminatsız gönderilmeye çalışıldığını ifade eden Fatma, "Sonrasında hiçbir açıklama yapılmadan ücretsiz izne çıkarıldığımı öğrendim. Üç çocuk okutuyorum, Bin 168 TL ile nasıl geçineceğim? Bu kadar insanı mağdur etmeye hakları yok" diyerek gösteriyor tepkisini.

Fotoğraf: US Department of Agriculture

FITİK YAPAN KOŞULLAR RAPORA RAĞMEN DEĞİŞMİYOR

YAKLAŞIK 5 bin işçinin çalıştığı fabrikada, 400 kadın aynı bölümde çalışmaktayız: iki depo ve üç vardiya şeklinde ayrılmış olarak stoklama yapılmaktadır. Dört senedir aynı firmada ve aynı bölümde çalışmaktayım. Son iki senedir yaşam koşullarımız gibi çalışma koşullarımız da durmadan ağırlaşmakta. Bölümün büyük bir çoğunluğunda fitik kaynaklı rapor bulunmakta. Vardiya başı en az 15 arkadaşım da fitik var ya da başlangıcı.

Vajina bölgesinde çıkan fitikten kaynaklı birçok arkadaşımız hastaneye başvurdu. Beslenme düzenine dikkat edilmesi, ayakta fazla kalınmaması, ağır kaldırılmaması gerektiği söyleniyor fakat kadın işçiler raporları işyeri hekimine verdiklerinde koşulları hiçbir şekilde değişmiyor. Yine vardiyaya dönüp yine ağır

koliler kaldırmaya devam ediyorlar. Biz hastalığımızın ne kadar işten kaynaklandığını söylesek de iş yeri yetkilileri kabul etmiyor. Vajina fitiği tedavisi için uzun bir rapor, bolca dinlenmek gerekiyor fakat kadın işçiler iş yerinden kovulmamak için bu hastalıkla beraber yaşamaya devam ediyor.

Depo içerisinde boyun fitiği da sıkça görülen hastalıklardan biri. Tedavi için yapılan fizik tedaviler çoğunlukla çalışırken yapıldığı için çok işe yaramamakla beraber ağrıların azalmasında da etkili olmuyor. Örneğin ağır kaldıramaz raporu olan bir arkadaşımızı ağır şartlarda çalıştırmaya devam ettiği için fitik sayısı ikiye çıktı ve hastalığı daha fazla ilerledi.

Bel ve bilek fitiği da sürekli olan hastalıklar arasında. Geçenlerde arkadaşımız bilek fitiğinden

ameliyat olmuştu. Üç hafta içerisinde eski yerinde çalışmaya devam etti. Depoda çalışmakta olan her üç kadından birinde bu hastalık bulunuyor ve hastaneye her gittiğimizde bu hastalığın bizde iş yerinden önce olmadığını kanıtlamaya çalışıyoruz. Herhangi bir hastaneye gidip meslek hastalığı diyerek tedavi olamıyoruz. Bizler Esenyurt'ta tekstil firmasının deposunda çalışan kadınlar olarak meslek hastalıklarının tekrar incelenmesini istiyoruz.

Depo işçisi bir kadın
Esenyurt/İSTANBUL

HERKESE ÜCRETSİZ, YETERLİ MİKTARDA AŞI... HEMEN!

Şükran DOĞAN

Kovid-19 uzun bir süre daha gündemimizde olacak gibi. Bugüne kadar alınan 'önlemler' istenen sonucu vermedi ve umutlar aşıda. Bilindiği gibi aşı, hastalıkların azaltılmasında, ölümlerin ve sakat kalmaların önlenmesinde bugüne kadar etkili olmuştur. Dünyada her yıl aşılarla yaklaşık üç milyon ölümler önlenmektedir.

AŞIDA PATENT KALKMALIDIR

Pandeminin önlenmesinde aşı hayatı ama kovid-19 aşısı da patent yasası korumasına alındı. Patent; formülü bulunduran ilaç şirketinin 20 yıl boyunca aşığı üretme ve isterse başka bir firmaya satma tekelini elinde bulundurmasıdır. Patent elinde tutan fiyatı belirlerken başka ülke ve firmaların üretmesini, satmasını, eşdeğerini yapmasını da engellemektedir.

Aşıda patent 2005 yılında başladı. Dünya Ticaret Örgütü'nün geliştirdiği "Ticaretile Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması" (TRIPS) ile aşığı geliştiren ve formülü elinde bulunduran şirketlere patent hakkı sağlandı. Hepatit B aşısı patent kapsamına giren ilk aşılar. Yıllarca çok yüksek fiyata satılmış, patent korumasından çıktıktan sonra hızla fiyatı düşmüştür.

Aşının ve ilacın patenti olmamalıdır. Aşı bir kez bulunduktan sonra yeniden üretilme maliyeti çok daha düşük olmaktadır. Kovid aşısı, patent uygulaması kalksa çok daha az maliyetle ve çok daha fazla ülkede aynı anda üretilebilir. İlacın, aşının patent içine alınması kapitalizmin hastaları müşteri, sağlığı da kâr elde edilen bir sektör olarak görmesinin sonucudur.

Kovid-19 aşısının sahibi sadece bu aşığı bulanlar değildir. Yılların biriktirdiği bilimsel bilginin, kendinden önce geliştirilmiş diğer aşıların birikiminin ve dolayısıyla insanlığın malıdır. Biliniyor ki aşı çalışmalarını için ülkelerin hükümetleri şirketlere kamu kaynaklarından milyarlarca dolar aktarmıştır. Ayrıca sadece aşığı bulanların üretim kapasitesiyle dünyaya yeter sayı ve dozda aşı üretilmesi de mümkün görünmemektedir ve bunu aşı tekelleri de üretilen ülkelerde bilmekte. Buna rağmen patentte ısrar edilmesinin nedeni emperyalist ülkelerin pazar paylaşım kavgalarını aşı üzerinden de sürdürmeleridir. Aşı tekelleri ve ülkeleri için insanları sağlığından daha çok pazarın elde tutulması önemlidir. Daha fazla kazanmak ve pazar alan-

larını genişletmek için aşığı fırsata çevirmek istemektedirler.

AŞIDA EŞİTSİZLİK OLMAMALI

Daha aşılar piyasaya çıkmadan ABD ve AB ülkeleri, yani zengin ülkeler toplu alım yaparak aşılarını istiflemişti. Kanada'nın kişi başı 9 aşı, İngiltere'nin 6 aşı, İsrail'in 3 aşı aldığını artık herkes biliyor. Ama birçok ülke halklarının aşığı erişimi hala ciddi bir sorun. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Direktörünün "49 yüksek gelirli ülkede 39 milyon dozdan fazla aşı yapılırken, düşük gelirli tek bir ülkeye sadece 25 doz aşı verildi" sözleri eşitsizliği gözler önüne sermektedir.

Her ülkenin kendi içinde de eşitsizlikler sürmektedir. Pandemi ve ekonomik kriz sınıfsal eşitsizlikleri daha da görünür hale getirdi. Pandemiden korunma, yakalandığında tedavi olma koşullarının herkes için aynı olmadığını yaşıyoruz. Türkiye'de iktidarın ve bakanların açıklamalarındaki çelişkiler, aşının yetersiz sayıda ve geç alınması, anlaşma yapılan aşığı dair topluma açık bilgi verilmemesi gibi şeffaflıktan uzak tutumlar, iktidara olan güvenin giderek sarsılması ile de birleşince güvensizlik oluşturdu. Bu durumun aşığı olma güvensizliğine dönüşmesi, toplum sağlığı açısından tehlikeli bir durum yaratılabilir.

Yeterli aşığı sahip olmak, toplumu doğru bilgilendirmek aşığı konusundaki tereddütleri asgariye indirecektir. Aynı zamanda gelen/gelecek aşıların kimlere hangi sırayla vurulacağı bilgilerinin halka açıklanması, yapılan işlerin açıklıkla yürütülmesi, önceliklerin risk sıralamasıyla hakkaniyetle yapılması ve organizasyonu son derece önemli. Yeterli miktarda aşının temin edilmesi ve mümkün olan en kısa sürede toplumun yüzde 75-80 oranında aşılanması, bugün iktidarı bekleyen en önemli görevdir.

Türkiye'de kayıt dışı çalışan işçi ve emekçilerin, herhangi bir aile hekimine kayıtlı olmayanların, 5-6 milyonu bulan mültecilerin (bu gruplar pandemi riski yüksek grupları da oluşturur) aşığı sıralamasında yeri bulunmuyor bile. Herkese yönelik yaygın bir aşılanma yapılmadığı sürece hastalığın toplumsal bulaşıcılığı önlenemez.

SAĞLIK İŞÇİLERİ: HERKES AŞILANMADAN HİÇBİRİMİZ GÜVENDE DEĞİLİZ

Eren AKTAŞ
Nazife ORTAKÇI
Ankara

PURSAKLAR Devlet Hastanesi'nde çalışan bir kadın işçi aşığı yaptırdığını ancak çevresindeki pek çok insanın yaptırmak konusunda tedirgin olduğunu söylüyor: "Aşının herkese uygulanması gerekiyor. Bir an önce hayatlarımızın normale dönmesi lazım ama ülkemize getirilen aşı miktardan çok daha yeterli olur bilemiyorum. İlk doz aşığı yaptırdım ama 2. doz aşılarımızı ne zaman yapacağız? 28 gün sonra randevunuzu alın dediler ama ülkeye getirilen üç milyon dozluk aşı kime yetecek?"

'AŞI KONUSUNDA YETERLİ BİLGİ İSTİYORUZ'

Pandeminin başından bu yana filyasyon ekibinde çalışan bir sağlık işçisi kadın yaşadıkları zorlukları şöyle anlatıyor: "Ben hastanede temizlik işçisi olarak çalışıyordum ancak beni filyasyon ekibine aldılar, bunu bizim kendi tercihimize bırakmıyorlar. Çalıştığım saatler çok esnek, gecem gündüzüm belli değil. Az personelle çok iş yapmak durumundayız. Ben aşığı yaptırdım ama ne kadar güvenilir bilmiyorum. Yeterli bilgi verilmiyor."

'ÇALIŞANLARIN CANI SİYASETÇİLERDEN DAHA MI DEĞERSİZ?'

Sağlık Bakanlığı'nda çalışan kadın işçi ise "Bizler aşığı yaptık ancak geri kalanlarımız ne olacak?" diyerek sözüne başlıyor;

"Çocuk çocuğumun ne zaman aşığı olacağı belli değil. Eşim her gün otobüsle onca kişinin arasında çalışmaya gidiyor. Çocuğum okula gidecek, nasıl olacak? Hızlıca çalışanlar, okuldaki öğretmenler de aşılanmalı. Yoksa bu pandemi böyle bitmez. Tabii toplu olanlarda durum başka ilerliyor. Sağlıklı olmasalar dahi aşı yaptıran siyasetçileri görüyoruz. Çalışanların canı onların canından daha mı değerli?"

'AŞILARIN İÇERİKLERİ AÇIKLANSIN HER ÜLKE KENDİ AŞISINI YAPSIN'

Dişkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan bir kadın işçi "Ben aşığı yaptırdım işe yarayıp yaraymayacağı zamanla göreceğiz. Zengin fakir ayrımı olmadan tüm ülkelerde de aşıların yapılması lazım, zenginler yaşasın da fakirler ölsün mü istiyorlar. Bu aşıların içerikleri açıklanmalı, her ülke kendi aşısını yapabilmeli" diyor.

'OKULLARIN AÇILMASI İÇİN ÖĞRETMENLERİN DE ÖNCELİKLİ AŞISI ŞART'

Aynı hastanede çalışan kadın işçi "Ben en çok 9 yaşındaki çocuğum için endişeleniyorum. Evde tek başına bırakıyorum. Tek başına EBA programını açmıyor. Eğitim hayatının 1 yılı boş gitti çocuğumun. Bir an önce önlemlerin alınıp okulların açılması lazım. Öğretmenlerin de aşılanacak ilk grupta olması gerekirdi bu yüzden."

NE İSTİYORUZ?

- ✓ AŞIDA patent kaldırılmalı, aşının formülü tüm insanlığın yararlanabilmesi için açıklansın.
- ✓ Üretimi ve dağıtımını kamu eli ile yapalım
- ✓ Herkese ücretsiz, yeterli miktarda aşı sağlansın
- ✓ Aşıda şeffaflık ve doğru bilgilendirme sağlansın
- ✓ Aşıyla birlikte diğer önlemler de gereği gibi uygulansın
- ✓ Bilim insanlarının, sağlık örgütlerinin yer aldığı kurulların önerileri öncelikle dikkate alınsın ve uygulansın.
- ✓ Sağlık hizmetlerinin tümü eşit, ücretsiz, nitelikli ve ulaşılabilir olsun

İllüstrasyonlar: Freepik

İŞÇİ KADINLAR AŞI İÇİN NE DÜŞÜNÜYOR?

Melek (Ankara): "Aşılanma çalışmaları öncelikli olarak belli alanlardaki çalışanlara ya da mevkilerde olanlara yapıldı. Açıkcası aşının bana ulaşacağını düşünmüyorum. Bakanın 'Vatandaşlarımız ücretsiz ulaştırmaya çalışacağı' cümlesinden de anlaşılacağı gibi aşı ücretlendirilebilir. Bu da çoğu vatandaşa ulaşamayacağı anlamına geliyor. Öncelikle siyasetçilerin aşı olması diğer her konu gibi biz işçileri yine geriyor. Öncelikli olarak aşı olanların biz işçiler olması gerektiğini düşünüyorum fakat şu anda gördüğüm aşının bize asla ulaşamayacağı. İşçilerin çok ihtiyacı olmasına rağmen belki de en son kademedeki bize ulaşacak ya da hiç ulaşmayacak. Bu konuda tedirginim. Yine belli bir sistemde daha güçlü olan kesime boyun eğip sıramızı beklememiz söyleniyor. Ama sıranın bize geleceği belli bile değil. Biz işçiler olarak daha fazlayız ama buna rağmen aşılanma işlemi üst yönetimden başladı."

Fatma (Ankara): "Aşı bizim gibi garibanları teğet geçer. Zaten ben bu devlete güvenmiyorum. Sıra bana gelir gelmez aşı olacağım, ama devlete olan güvensizliğim yüzünden paranoyak oldum, Cumhurbaşkanı ve Sağlık Bakanı kameralar önünde aşı oldu, ben bu aşıların vitamin aşıları olmadığını nereden bileceğim? İşçiler olmazsa üretim durur, ekonomi durur. Saraylarında keyif yapıyorlar. Ben 300 kişilik bir yerde çalışıyorum. İşçinin sırtından kazanıyorlar ama aşığı gelince işçiyi düşünen yok."

Ayşe (Ankara): "Hükümete hiç güvenmiyorum. Herkese yetecek kadar aşığı tedarik edileceğini düşünmüyorum. Birçok ülke nüfusunun neredeyse birkaç katı aşı alırken maalesef biz başka ülkelerin borcunu kapatmakla meşgul olduk. Vatandaşın sağlığı hükümetin ilk gündemi değil."

Sevim (Ankara): "Biz sağlık sektöründe çalıştığımız için aşı olduk ama aşının devamının gelip gelmeyeceğini bilmiyoruz. Hükümet bu konuda hiçbir bilgi vermiyor. Bizim işyerinde az da olsa aşı olmak istemeyen arkadaşlarımız da oldu. Ancak sonrasında öğrendiler ki ileride aşı olmayanların işten atılma ihtimalleri olabilmiş. Biz zaten taşeron bir firmaya bağlıyız. Aşılar geldiğinde de önce kadroluların aşı olacağı söylendi, sonrasında yeterli aşının geldiğini öğrenince tüm personele aşılanma yapıldı. İnsanlar aşının devamının gelmeyeceğinden mi korksun, her gün covid hastalarıyla burun buruna çalışmaktan mı korksun yoksa işini kaybetmekten mi korksun şaşırılmış durumda."

Esen (Dilovası): "100 işçinin çalıştığı plastik fabrikasında işçiyim. Banтта, yemekhanede, servislerde akşam sabah yan yanayız. Yasak zamanlarda bile izin kağıdı çıkarıp çalıştırıyorlar. Tek önlem maske ve mesafe söylemi. Gecikmeli de olsa aşı geldi. Ancak öyle görünüyör ki öncelik sırasında biz işçilerin adı sanı yok. Oysa, her gün hiç soğuk almadan çalışan, üreten biziz. Bütün işçiler hemen aşılanmalıdır. Herkese ücretsiz aşı istiyorum."

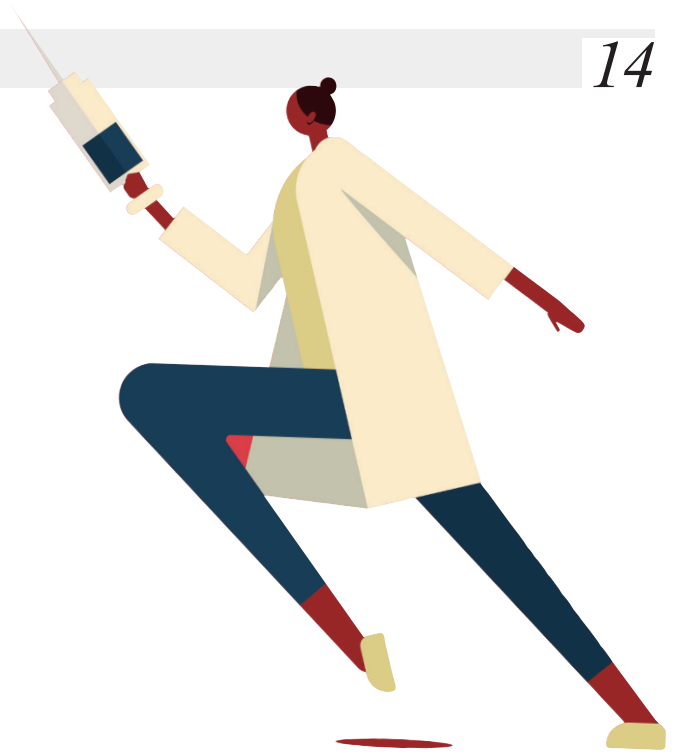
PATRONLARIN MİLYARLIK BORCUNU SİLENLER HALKA BİR AŞI SAĞLAYAMIYOR

Songül ÖZER
Şengül KARAKUŞ
Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneği

83 milyon insanın yaşadığı ülkemizde sadece üç milyon aşı alınarak sürü bağışıklığına terk edilmiş durumdayız. Bizlerin ödediği vergilerle sermayenin 100 milyonlarca lira borcunu ödeyenler, vergi borçlarını silenler, bizlerin vergileriyle bize aşı alamıyorlar. Sermayenin çıkarları için, TTB'nin ve Bilim Kurulu'nun bazı üyelerinin söylediği gibi tam kapanmayı bile gündemlerine almıyorlar. Derneğimizde kadınlar aşı konusunda büyük bir haksızlık yaşadığını düşünüyorlar. Maskeyi bile dağıtamayan hükümetin aşı gelince yandaşlarına öncelik sağlayacağından endişeli. Hıfzıssıhha Enstitüsü'nün 2011 yılında kapatılmasıyla halk sağlığına önem verilmesini eleştiriyorlar.

Bu salgında en çok etkilenenlerin maddi durumu iyi olmayanlar ile işçi ve emekçiler olduğunu söyleyen kadınların talebi ortak; tüm toplumun sağlığı için aşı ücretsiz olmalı, aşığı ilişkin şeffaf ve doğru bilgilendirme yapılmalı, aşıda patent kalkmalı, tüm insanların aşından eşit bir şekilde faydalanması sağlanmalı.

SAĞLIK OCAKLARINDAN AİLE HEKİMLİĞİNE NE DEĞİŞTİ?

Dr. Birtürk ÖZKAVAK
SES Eskişehir Şube Eş Başkanı

Pandemi her alanda yaşanan eşitsizlikleri ve sınıf ayrımını derinleştirir, bu ayrımları daha görünür kılarken sağlık sistemleri ve sağlık hizmetleri daha çok tartışılır oldu. Şehir Hastaneleri ve Aile Sağlığı Merkezlerinin (ASM) hizmetleri de bu tartışmanın parçası.

Sağlık sisteminin nasıl kurgulandığı ile salgında başarılı olma arasında doğrudan bir ilişki var. Halkın sağlık sorunlarını, koruyucu hekimliği ve birinci basamak sağlık hizmetlerini önceleyen ülkeler salgınla baş etmede daha başarılı ve gereken önlemleri zamanında alabiliyorlar. Hastalığın yayılmasına karşı da can kaybını asgariye indirmede daha başarılılar. (Küba, İskandinav Ülkeleri, Hindistan'ın Kerala eyaleti gibi)

SAĞLIK OCAKLARI SİSTEMİ YIKILINCA NELERDEN MAHRUM KALDIK?

Türkiye'de birinci basamak sağlık hizmetleri önemli birikimine rağmen aile hekimliği sistemiyle parçalandı. Sosyalist Sov-

yetler Birliği ve halk demokrasileri ile yönetilen ülkelerden esinlenerek ve o ülkelerde yaratılan halk sağlığı anlayışlarının etkisiyle ülkemizde de sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesine yönelik çalışmalar 1960'lı yıllarda yapılmaya başlandı, sağlık ocağı sistemi getirildi. Sağlıkta, koruyucu ve tedavi edici yaklaşımı bir arada tutan, bölgesel tabanlı ve sevk sistemine dayalı bir yaklaşımla kurulan bu sistem, 2000'li yılların başından itibaren dünyadaki neoliberalizm dalgasına yaslanan AKP hükümetleri marifetiyle yıkıldı. Yerine Aile Hekimliği sistemi getirildi.

Sağlık ocakları yeterince geliştirilmemiş ve kimi sorunları olmasına rağmen toplumun sağlığının korunması için önemliydi. Aşılama, ana-çocuk sağlığı, çevre sağlığı gibi hizmetler ücretsiz ve bölgesel bir planlamayla yapılırdı. Ebeler hemen her gün ev ev dolaşarak anne-çocuk sağlığını, aşılama hizmetlerini evlere kadar ulaştırır, sağlıkla ilgili her türlü bilgiyi aktarırlardı. Do-

ğum kontrol yöntemleri konusunda yaygın bir danışmanlık yapılırdı; kondom, hap, RİA vb. ücretsiz veriliirdi. Gebelere ve çocuklara ücretsiz vitamin desteği sağlanırdı.

Aile hekimliği ile bu hizmetlerin eskisi gibi yürüyemeyeceği baştan biliniyordu ve öyle oldu. Özellikle ana-çocuk sağlığı hizmetlerinde büyük gerilemeler yaşandı. Bölge planlı ve bütüncül yaklaşım ortadan kaldırılıp, tedavi edici sağlık anlayışı hakim kılınınca koruyucu hizmetler geri plana itildi. Ebeler evlere gidemez oldu. Mahallemle iletişim koptu. Aile hekimlikleri vatandaşın gözünde sadece 'ilaç yazdırılan' yerler oldu.

Hizmetlerin parçalanışı, esnek çalışma ve koruyucu hekimlik hizmetlerinin büyük ölçüde ikinci plana atılması, hizmet binalarının yetersizliği gibi sorunlar ciddi boyutlara vardı. Bütün bunlara rağmen sağlık çalışanlarının büyük gayretleriyle aşılama (çocuk-okul-gebe), üreme sağlığı hizmetleri, kronik hastalıkların takibi, kanser önleyici ve erken tanı programları belli bir düzeyde yürütülmekteydi.

PANDEMİ: SAĞLIĞA ERİŞİMDE EŞİTSİZLİK DERİNLEŞTİ

Salgından bütün bu hizmetler az ya da çok ama olumsuz etkilendiler. ASM'ye başvuranların büyük kısmı kadınlardan oluşuyor. Sağlık hizmetine en çok ihtiyaç duyanlar da kadınlar, çocukların bakımı, evdeki yaşlıların sağlığı ve ilaçlarının takibini yapanlar da kadınlar. Hatta kırsal bölgelerde, yoksul semtlerde çoğu kadının tek sosyal etkinliği ASM'ye gitmek olabiliyor.

Salgın koşulları, yasaklamalar ve pandemi kapma kaygısı çok zorunlu olmadıkça hastanelere ve ASM'lere başvurmayı azalttı. Çocuk aşılamaları sayısal olarak azalmasa da ailelerin ASM'ye getirilmesi, uygun ortam ve zaman ayarlanması zorlaştı. Bunun sonucu olarak anne çocuk sağlığı izlemeleri sadece telefonla verilmeye çalışıldı. Doğum kontrol yöntemleri konusunda yaygın bir danışmanlık, kondom, hap, RİA vb. temini durma noktasına geldi, azaltıldı. İstenmeyen

gebeler arttı. Gebe izlemeleri ve yapılması gereken rutin aşılama programlarını uygulamak zorlaştı. Gebelerin uzman hekim kontrolleri, diğer tarama testlerinin zamanında ve düzenli yapılmalarında aksamalar ve zorluklar yaşandı. Gebelere verilen demir ve vitamin ilaçları neredeyse tamamen terk edilerek kendilerinin temin etmesi gibi durum oluştu. Çok hayati olmadıkça hastanelere gidilememesi önlenmesi veya acil tedbir alınması gereken hastalıkların artmasına zemin açtı. Pandemi döneminin gerçek istatistik rakamları açıklanabilirse sonuçları sayısal olarak da görmemiz mümkün olacak.

Gözlemlere göre en çok kronik hastalık takipleri, kanser önleme ve erken tanı programlarında gerilemeler yaşandı. Hatta durma noktasına geldi. Bunlardan en önemlisi meme ve serviks kanserini erken tanıma amacıyla yürütülen programlar. Salgın öncesi sağlık emekçilerinin özel çabalarıyla da olsa belli sayıda kadına ulaşılarak erken tarama çalışmalarına katılmaları sağlanıyordu. Yine başvuran kadınlara verilen gebelik ve çocuk gelişimi ile ilgili eğitimler, meme kanserini erken tanıma amaçlı eğitimler tamamen durdu. Okul aşılama programlarında büyük bir gecikme yaşandı, yaşanıyor. Okul çağı çocukların izlemeleri durdu. Zatürree, grip aşısı, covid aşısı uygulamalarında ortaya çıkanlar ise kaygı verici. Kamusal diş sağlığı hizmetleri aciller dışında tamamen durmuşken, diş sağlığı özel hastane ve muayenehanelere bırakıldı.

Birinci basamakla birlikte koruyucu sağlığın temel alınmadığı, halkın ihtiyacını değil sermaye tekellerinin ihtiyaçlarını düşünen salgın mücadele programının ya da programsızlığının geldiği noktayı hepimiz görüyoruz. Binlerce insanın ölümü, milyonlarca hasta, işini kaybeden ve giderek yoksullaşan emekçiler...

Bütün bu yaşadıklarımız elbette kader değil. İşçilerin ve emekçilerin, tüm halkın sağlığını önceleyen bir sağlık sistemi kurulabilir. İşsizliğin ve yoksulluğun olmadığı insanca yaşanacak bir ülke; eşitsizliklerin olmadığı bir sağlık sistemi; doğayla barışık bir yaşam kurabiliriz.

Hazırlayanlar: Berivan BALKAY-Semra ÇELİK

Çalışma koşulları ne sağlıklı ne güvenli

ALMANYA

KADINLAR 8 MART'A HAZIRLANIYOR

PANDEMİ koşullarında Almanya 8 Mart hazırlıklarına başladı. Sendikalar, kadın grupları, farklı kadın dernekleri ve belediyeler gerçekleştirdikleri online buluşmalarla fikir alışverişinde bulundu ve eylem planlarını tartıştı. Alman Sendikalar Birliği (DGB) de 8 Mart 2021 çağrısını yayınladı. Değişik sektörlerde örgütlü sendikaları bünyesinde toplayan birlik, bu yılki çağrısını "Daha fazla sendika! Daha fazla eşitlik! Her zamankinden daha fazla!" sloganıyla yaptı. Çağrıda pandeminin tüm çalışanları kısılcacına

aldığı ama en fazla kadınları vurduğu belirtilerek "Sistem açısından önemli ve aynı zamanda düşük ücretli mesleklerde çalışıyoruz. İş olmaması nedeniyle izinli sayılmamız, kısa çalışma ve işsizlik nedeniyle gelir kaybı yaşıyoruz. Ev işlerinin ve aile işlerinin çoğunu üstleniyoruz ve karşılığında çalışma saatlerimizi azaltıyoruz. Kısacası: Yüksek sağlık riskleri, artan mali baskı, ek bakım maliyetleri ve artan ev işleri biz kadınların omuzlarına yükleniyor. Bu olmamalı!" dendi.

Fotoğraf: Ali Yunus Çarman

MYANMAR:

TEKSTİLDEKİ ÇALIŞMA KOŞULLARI HAMİLELERİN SAĞLIĞINI TEHLİKEYE ATIYOR

MYANMARLI işverenler iş kanunlarını göz ardı ediyor ve hamile kadınların sağlığını tehlikeye atıyorlar. Kadın İşçi Merkezindeki Sendikalar Konfederasyonu'nun araştırmalarına göre 2017 yılından beri 100'den fazla kadın izin taleplerinin reddedilmesi üzerine yardım talep etti. Birçok fabrikada kadınlar doğum sonrası yasal hakları olan 6 haftalık izinlerinin patronlar tarafından kabul edilmediğini, 2 hafta sonra işe dönmek zorunda kaldıklarını söylediler.

Doğum sonrasında çalışmaya devam eden bir işçi kadın şöyle aktarıyor: "Fabrikada çalışırken ayak pedali kullandığım için vücudumun tamamı hareket ediyor ve bu kanamamı artırıyor." Kadınların dinlenememesi rahim enfeksiyonuna, iltihaplanmalara ya da fallop tüp hasarına neden oluyor.

25 yaşındaki May Wint Thu, patronuna 3 aylık hamile olduğunu ve daha hafif bir bölüme geçmek istediğini söylemesine rağmen günlük kota-

Fotoğraf: Unplash

larını çıkarmak üzere dikiş bölümünde çalıştırılmaya devam etmiş. Thu, "Hamilelik çok sık idrara çıkmamı gerektiriyor fakat kotamı tutturamamaktan korktuğum için sadece 2 kez gidebiliyorum" diyor.

KADINLAR KAMYONLARLA İŞE TAŞINIYOR

Fabrikalar, işçilerin taşınması için Dyna kamyonları ayarlıyor, ancak kamyonlar hamile kadınlara uygun değil. Kimi yerlerde fabrikaya varmak 4 saati buluyor, kimi yerlerde ise kamyon dışında motosiklet taksiriyle işyerlerine götürülüyorlar.

Gündelik işlerde çalışan ya da deneme sürecinde olan kadınların ise doğum da dahil olmak üzere hiç izin hakkı yok. Bu uygulama nedeniyle kadınlar hamileliklerini gizliyor ve bu da kadınların sağlığına mal oluyor. 30 yaşında günlük işçi olarak çalışan bir işçi kadın doğumuna 16 gün kala düşük yapıyor, ağrı kesici alıyor ve ertesi gün tekrar işe gidiyor.

HİNDİSTAN:

EV EMEKÇİSİ KADINLARIN TALEBİ GÜVENLİ İŞ YERLERİ

HİNDİSTANLI ev emekçisi kadınlar güvenli iş yeri talebi için Hindistan'ın kadın ve çocuk gelişiminden sorumlu bakanı Smriti Irani'ye "Bir kadın ve bir ev emekçisi olarak güvenli bir iş yeri istiyorum" yazısıyla kartpostal gönderdi.

Hindistan'da kayıt dışı çalışan ev emekçisi kadın sayısı oldukça yüksek. Kadınları cinsel tacizden korumaya ilişkin kanunlar hem yetersiz hem de var olan kanunlar uygulanmıyor. Kadınların büyük çoğunluğu kendileri için güvenli bir çalışma alanı olmadığını söylüyor. Yaklaşık 3 bin kadın emekçi bu harekete katılarak, iş yerlerinde yaşadıkları şiddet ve tacize karşı ortak bir mücadele hattında buluştular.

ONURUMLA VE KORKMADAN ÇALIŞMAK İSTİYORUM

2013 yılında ev emekçileri de dahil olmak üzere hem kayıtlı hem de kayıt dışı çalışan kadınları korumayı amaçlayan "İş yerlerinde Kadınlara Yönelik Cinsel Taciz Önleme, Yasaklama ve Tazminat" kanununu çıkarmıştı ancak İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün 2020 yılında Hindistan'a dair hazırladığı raporda görülüyor ki bu yasa uygulanmıyor. 10 yaşından beri ev emekçisi olan ve şu an 24 yaşında olan bir kadın şöyle anlatıyor: "Hakkımız olan ne varsa almamız. Onurumla ve korkusuz bir şekilde çalışmak istiyorum. Kadınlar pek çok kez cinsel tacize uğruyor fakat işsiz kalmamak için bunlara katlanmak zorunda kalıyor. İster ofiste, ister sahada, isterse ulaşımda, nerede olursa olsun Hindistan hükümeti tacizleri önlemeli ve şikayetlere yanıt vermelidir. Aynı şekilde cinsel tacizi önleyici yasaları uygulamak, önleyici materyaller geliştirmek ve farkındalık yaratmak zorundadır."

Araştırmalara göre Hindistanlı kadınlar cinsel tacizi polise bildirdiklerinde genellikle aşağılanma, güvensizlik ve yardım eksiklikleri ile karşı karşıya kalıyorlar. Bu muameleler nedeniyle şikayette bulunamıyor, geri adım atıyorlar. Martha Farrell Vakfı yöneticisi Nandita Bhatt durumu şöyle açıklıyor: "Kadınlar tecavüze uğradıklarında dahi şikayette bulunma konusunda çok zor zamanlar geçiriyorlar. Bir işverenin onlara uygunsuz bir şekilde baktığına dair nasıl şikayette bulunabilirler?" Ayrıca hükümetin 2019 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü Şiddet ve Taciz Sözleşmesi'ne destek verdiğini söyleyen kadınlar, Hindistan hükümetinin sorumluluğunu yerine getirip, anlaşmayı hızla uygulamasını talep ediyorlar. Kadınlar gönderdikleri kartpostallar ile kendileri için güvenli bir yaşam ve adalet talep ediyorlar.

Fotoğraf: Unplash

Ne kadar böyle gider? Nereye kadar dayanabiliriz?

Özgül YATAR
Eyüp- İstanbul

Pandemi, ekonomik sıkıntı, işsizlik karabasan gibi üzerimize çöktü. Ülkede her zaman işsizlikle, geçim sıkıntısıyla karşı karşıyaydık ama hiç bu kadar yoksulluk ve açlıkla burun buruna kalmamıştık. Markete, pazara gidemez, en temel ihtiyaçlarımızı alamaz hale geldik. Kiraya, faturaya, gıdaya gelen zamlarla iyice eriyor maaşlar. Ne kadar böyle gider, nereye kadar dayanabiliriz? Eyüp Akşemsettin Mahallesi'nde yaşayan, kıt kanaat geçinmeye mecbur bırakılan kadınlar evde artan huzursuzluk, mutsuzlukla da baş başa, çocuklarının gelecek kaygıları, yarına dair endişeli bekleyiş hakim hanelerinde... Yine de şunda hemfikiriz; bizi bu sefalete sürükleyenlere karşı birlikte mücadele edersek değiştirebiliriz bize bu reva görülenleri.

EMEKLİ MAAŞI ZAMLARA YETİŞEMİYOR

Geçim sıkıntısını "Hiçbir şeyi yetti remiyorum" diye anlatıyor Hülya, "Daha önce emekli maaşımla ufak da olsa birikim yapabiliyordum ama artık yetmiyor. Pazarda peynire, zeytine, yumurtaya her hafta zam geliyor. Geçen mart ayından beri kendi ekmeğimi evde yapıyorum, Martta 7 lira 25 kuruş olan un şu an 12 lira 70 kuruş. Küçük çocukları

olan ve asgari ücretle çalışıp aynı zamanda kira ödeyen biri nasıl geçinebilir bu hayat pahalılığında? Kış geldiğinden beri doğal gaz yakmıyoruz evde. Geçen kar yağınca birkaç gün açtık, buna rağmen 200 lira fatura gelmiş. Komşularımıza 400 - 500 lira geliyor, benim bu kadar faturayı ödemem mümkün değil. Emekli maaşıma 150 lira zam geldi, 40 lira olan yağ 70 lira oldu. Artık marketler pahalılık yüzünden gıda gramajlarını küçültmeye başladılar."

'HAYATIMIZ KREDİ KARTIYLA DÖNÜYOR'

Derya, "Markete her gittiğimde bir önceki aldığım ürün ya zamlı fiyatıyla ya da aynı fiyat ama daha düşük gramajlı olarak karşımıza çıkıyor. Gıda, fatura ve kiraya yapılan zammın yanında asgari ücret zammı komik kalıyor. Hayatımız kredi kartlarıyla dönüyor, Onun da asgari tutarını ödeyebiliyorum sadece. Evde üniversiteye giden kızım iki kişiyiz. 1500 lira emekli maaşıyla kirayı ödeyebiliyorum yalnızca, çalışmama rağmen ay sonunu zor getiriyoruz. Ekmek 2 lira olmuş, ev kirası, fatura, kredi kartı ödemeleri ile elde hiçbir şey kalmıyor."

'EVDE HUZURSUZLUK, ÖFKE, CİNNET HALİ HAKİM'

Songül de ekonomik sıkıntıların ve işsizliğin ailede büyük bir huzursuzluk ve mutsuzluğa sebep olduğunu aktarıyor.

"Hiç huzurumuz kalmadı, hep bir gerginlik var ailemizde, küçük bir marketimiz var yeni açtık, aylarca iş olmadı. Evde 4 çocuk, bir oğlum nişanlı, eve giren doğru dürüst bir gelir yok. Geçim sıkıntısından dolayı evde bir cinnet hali, huzursuzluk var. Büyük kızım tarih öğretmeni fakat atanamadı, iş de bulamıyor. Bu sebeple depresyonda, bir kez intihar girişiminde bulundu. Tüm bunların sorumlusu bizmiş gibi bize karşı aşırı öfkeli. Tam bu çaresizlik içinde ayakta durmaya, çocuklarımıza destek olmaya çalışıyoruz ama elimizden bir şey gelmiyor."

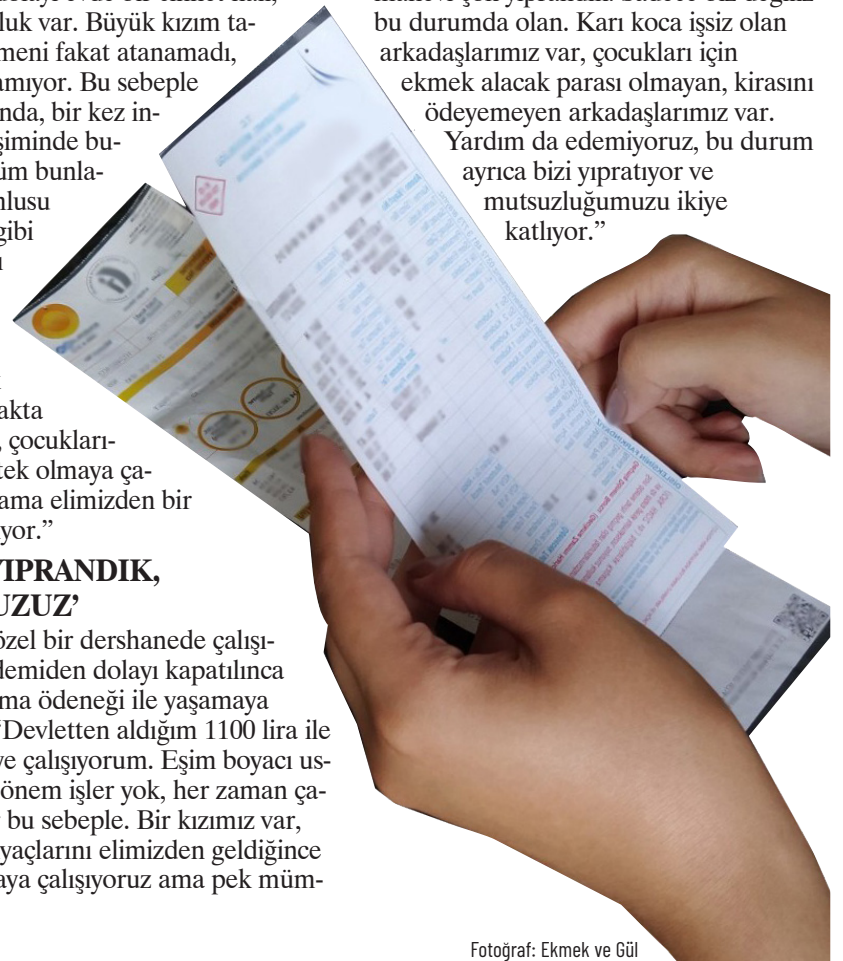
'ÇOK YIPRANDIK, MUTSUZUZ'

Filiz, özel bir dershane'de çalışıyor. Pandemiden dolayı kapatılınca kısa çalışma ödeneği ile yaşamaya başladı. "Devletten aldığım 1100 lira ile geçinmeye çalışıyorum. Eşim boyacı ustası, bu dönem işler yok, her zaman çalışmıyor bu sebeple. Bir kızımız var, onun ihtiyaçlarını elimizden geldiğince karşılamaya çalışıyoruz ama pek müm-

kün olmuyor.

Pazar fiyatları berbat, kilo ile hiçbir şey alamıyorsun, taneyle alıyoruz. İhtiyacımız olanların çoğunu da alamadan çıkıyoruz pazardan. Maddi manevi çok yıprandık. Sadece biz değiliz bu durumda olan. Karı koca işsiz olan arkadaşlarımız var, çocukları için ekmek alacak parası olmayan, kirasını ödeyemeyen arkadaşlarımız var.

Yardım da edemiyoruz, bu durum ayrıca bizi yıpratıyor ve mutsuzluğumuzu ikiye katlıyor."

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'Zam'
denilince
akla gelen...

Sema ÖZDAL
Ankara

SON dönemde hepimizin hem aklında hem de dilinde malum zamlar var. Ben de gıda işçisi kadınlarla yaptığımız sohbeti sizlere aktarmak istedim. Hazır gıda imalathanesinde çalışan kadınlara "Zam hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye sorduğumuzda "Yine neye zam geldi?" diye tepki verdiler. 'Zam' denildiğinde kadınların aklına maaşa değil, her gün bir başka temel ihtiyacımıza gelen zamlar geliyor işte.

'ELİMİZE GELMEDEN UÇTU, GİTTİ'

Bir market zincirinin fırınında çalışan kadın işçiler ilk zamlı maaşlarını şubat ayında alacak. "Daha zamlı maaş gelmeden biz zaten her şeyi zamlı ödüyoruz, resmen bir ay geriye gittik"

diyerek başlıyorlar söze. İçlerinden biri şöyle anlatıyor: "Ev kiralardan yiyecek, içeceğe kadar her şeyin fiyatı öyle arttı ki ücretimize zam olsa da ihtiyaçlarımızı karşılamıyor. Borç ödemekle geçiyor tüm zaman, zaten gelen zam da borca gidiyor, elimizde yine bir şey kalmıyor."

Aslında hangi iş yerinde kiminle konuşsak hepsinin ilk cümlesi ortak; "Asgari ücret zammı elimize gelmeden uçtu gitti."

ÇAMAŞIR DETERJANI YARIM GÜNLÜK YEVMİYEM DEMEK

Aynı fırının bir başka şubesinden bir kadın ise "Zamlar, geçim sıkıntısı herkesi etkiliyor tabii ama biz gece uyku uyumuyoruz. Mecburen mutfak, çamaşır, çocukların ihtiyacı hep bizde.

Bir çamaşır deterjanı olmuş benim yarım günlük yevmiyem kadar. Yağa hiç gelmiyorum, TikTok'ta izledim, komik videolar yapmışlar yağ zammı için, ağlanacak halimize güliyoruz ne yapalım."

'SESİMİZİ DUYURMAK İÇİN BİR ARAYA GELMİYORUZ ANCAK SIZLANIYORUZ'

Bir başka kadın ise "Türkiye'de işçi olmak çok zor, ne enflasyonu hesap eden var ne evi nasıl döndüreceğimizi. Bizim kendimizi düşünmemiz, kendimiz için bir şeyler yapmamız gerekiyor ama bir araya gelip sesimizi duyurmayı beceremedik. Sonra da sızlanıyoruz" diyerek derdimize asıl çarenin ne olduğunu anlatıyor arkadaşlarına.

Fotoğraf: Freepik

Bu sıkışmışlığa katlanmamayı seçtim

Tekstil işçisi Aliye Sultangazi-İstanbul

Bana sorarsanız hikâyem uzun ama başlamak lazım bir yerden. 13 yaşından beri tekstil işçisiyim. Okumaya her zaman çok hevesliydim ama küçük yaşta işe başlamak zorunda kaldım. Ailem eve para getirmemin daha önemli olduğunu düşündüğünden yollamadılar okula. Hep içimde kaldı o yüzden okumak. Kafama koymuştum ama bir gün tamamlayacaktım bir şekilde. Tabii hayat çok planladığımız gibi gitmiyor. Sonra evlendim ve 18 yıllık daha da zorlu bir süreç içine girmiş oldum. Oğlum 3 yaşındayken aldatıldığımı öğrendim. Ne yapacağımı, nasıl geçineceğimi bilemediğimden ve çocuğumu düşündüğümünden bir şey yapamadım. Bu durumun üzerine psikolojik ve fiziksel şiddet eklendi, böyle devam edince her şeyi göze alarak ayrıldım. Hala peşimde ve rahatsız etmeye devam ediyor. Bense zar zor geçinmeme, uzun saatler çalışmama rağmen güçlü kalmaya çalışıyorum. Günleri çok da kolay geçirmememe rağmen hala oğlumu düşünüyorum. Bir şekilde mücadele etmem ve bu duruma boyun eğmemem gerektiğinin farkındayım.

13 yaşından beri tekstil işçisi Aliye, yokluğa, şiddete, sıkışmışlığa, ümitsizliğe katlanmamayı seçen bir kadın. Şimdi kursağında bırakılan hayalleri gerçekleştiriyor. Dayanışma ise en büyük dayanağı...

'BİZİ BU ADAMLARA, BU SIKIŞMIŞLIĞA MARUZ BIRAKIYORLAR'

İşte tam da burada, bu durumda olan çok kadın olduğunu eklemek istiyorum. Atölyede, çevremde de var. Bu durumdan çıkmak da istiyorlar. Ama ekonomi çok düşündürüyor kadınları. Kendi geçimlerini bir yana bırakıp "Çocuğu ne yapacağız, çalışmak zorundayız e kreşe verecek para yok bu sefer" diye düşünüp mecburen katlanmak zorunda kalıyorlar. Ülke bu anlamda çok kötü. Gerçekten geçinemiyoruz. Her şeyden kısıyoruz yine de olmadığımız dönemdeyiz. Marketlerden indirim kovalıyorum. Tek olduğum halde bu durumdayım bir de. İşte ülke kötü derken bunu kastettim aslında, biz kadınları bu adamlara, bu sıkışmışlığa maruz bırakıyorlar. Bu sebeplerle başta kadınların ekonomide yer alması çok önemli. O zaman belki bu denli sıkışmış hissetmezler. Tabii bu ekonomide yer alışı emeğimizin karşılığını aldığımız şekilde olsa keşke. Mesela yıllarımı vermeme rağmen ücretimin asgari ücretle

farkı neredeyse yok. İşverenin -lütfedip-enflasyona göre bize zam yapmasını bekliyoruz.

'HAYATIM ZATEN UZUN BİR KARANTİNAYMIŞ'

Zaten özellikle pandemi dönemi bizleri zorladı. Bu bazı şeyleri daha da net görmemizi sağladı diye de düşünüyorum. Örneğin, hayatımın zaten pandemideki gibi uzun bir karantina olduğunu anladım. Yaşamım zaten işe git gel ve uyu şeklindeydi. Şimdi yasaklarla neredeyse herkes bu durumda olunca daha da iyi anladım. Sosyal hayatım hiç kalmadı mesela. Aylardır yiyecek dışında kendime hiçbir şey almadığımı fark ettim. Ama dediğim gibi bu durum çoğumuzun gerçekleri görmesini sağlıyor. Mesela ücretler arasında çok fark kalmadığını söyledim ya bunun için artık birkaç kişi daha eklenerek taleplerimizi dile getirdiğimizi görüyorum atölyede. "Keşke para hiç olmasaydı ne güzel olurdu" diyorum bazen ya da ortak kullandığımız koşullar olsa.

'DAYANIŞMA İÇİNDE OLMAK GERÇEKTEN TUTUNMAYI SAĞLIYOR'

Kadınların sıkışmışlığı konusuna geri dönecek olursam; yaşadıklarını benimle paylaşan biri oluyor ama "Senin gibi güçlü değilim, çalışmam edemem" diyor. Bunu eşleri de söylüyor onlara. Onlara dediğim gibi; "Her şeye rağmen birlik olursak bir şekilde çıkarız işin içinden." Evet, günlük hayatta ya da yaşamımızda hepimiz düşünürüz ama birliktelik ve dayanışma içinde olmak gerçekten tutunmayı sağlıyor. Bugün yaşma hiç bakmadan okulu bir şekilde bitirmeye çalışmam (hem de sadece bir meslek sahibi olmak için değil) bunun bir sonucu mesela. Sorgulamak, okumak en önemlisi de bunu birbirimizle paylaşmak birbirimize bunları hatırlatıyor bence. Ben bu sayede zamanında annemin bana dediği "Aynı şeyleri biz de yaşadık ama katlandım bir şekilde" sözüne karşı gelip katlanmamayı seçtim.

Böyle birbirimizle konuşmak bile çok önemli, çok iyi geliyor. Bu yüzden benim gibi bir şekilde tutunmaya çalışan kadınlarla daha da sık bir araya gelmeliyiz bence. Durumumuz ne kadar ağır olursa olsun mutlaka bir çaresini bulduğumuzu unutmamalıyım. Güçlü olduğumuzu hissedelim. Bir şekilde verdiğimiz mücadelenin elbet sonucunu alacağız.

Ayaklarımda 3 kat çorap, kafamın içinde bir doğal gaz...

Nergis ÇELİK Şişli - İstanbul

HAYAT hepimizin üstüne tüm gücüyle gelmeye devam ediyor. Haberlere bakıyorum, her yerde bir kadın katliamı ve sonunun bağlandığı adaletsizlik, yıllardır hakkını alamayan işçiler, işsiz kalanlar, intihar edenler, tarif edemediğim kızgınlık ve kırgınlık karışımı bir duyguyla eve geliyorum. Emekçinin tüm haklarını gasp edenlerin yüzleri kızarmazken, işimin olmasından utanç duymam çok saçma ama duyuyorum. Her gün başka bir arkadaşımın "Şu arkadaşımın durumu çok kötü, destek olmak için ürünlerinden alabilir misin?" mesajları alıyorum. Evet, destek olmak istiyorum ama ben bir sonraki ayı görebilecek miyim? Bunu düşünürken işim olduğu için utaniyorum. Karınca kararınca destek olmaya

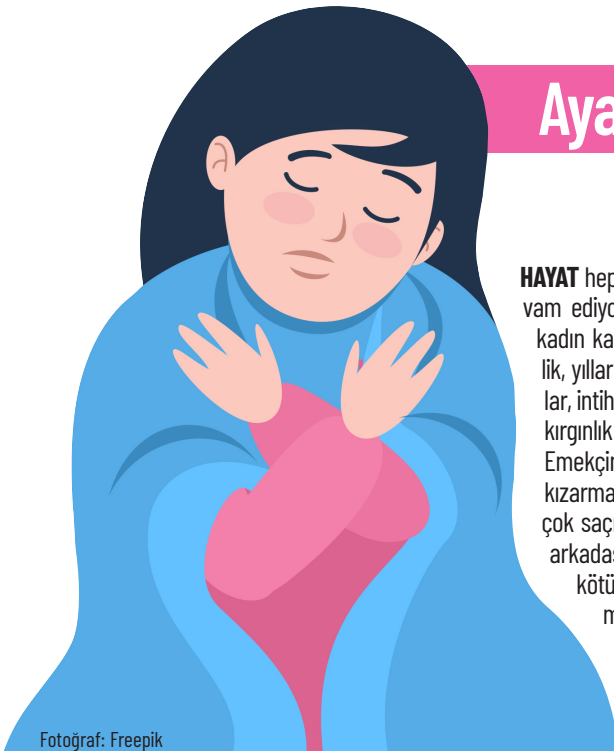
çalışmaktan utaniyorum ama dayanışmak hem beni hem onu ayakta tutuyor, biliyorum.

Çocuğum bütün gün evde, hasta olmasın diye kapatamadığım kombinin sesini duyuyorum, beynimin içinde de uğultusuyla birlikte doğal gaz yanıyor sanki, sonra başka bir nida ile sormak istiyorum "Eyyy İGDAŞ, benim 1 aylık maaşıma karşılık 3 fatura göndermeyi nasıl başardın?" Acaba ben 11 günde 350 liralık yakmayı nasıl başardım? Ayağımda 3 kat çorap, üstümden kazak, hırka, battaniye altında üşüyorum.

Emekleri açıktan gasp edilenler direniyor lakin onlar da dahil olmak üzere, hepimizin emeği gizlice gasp ediliyor. Bu faturaların başka bir açıklaması olamaz! Doğal gazı karıştırılan hava gibi ısınma çabamız da hava, gelen faturayla birlikte yok olan, emek karşılığı diye verilen 3 kuruş gelirimiz de hava. En temel insani haklardan değil miydi yaşam hakkı? Isınmak lüks, e karnımız nasıl doyuyor?

Her şey kandırmaca. İlaçlı diye sınırdan dönüp bize yedirilen sebze, meyveler, gıda diye paketlenen sahte ürünler, indirim dedikleri gizli zam, ambalajı büyüyen, gramajı küçülen temel tüketim malzemeleri... "Aman canım 20 gramdan ne olacak, ne bu yaygara?" Bunu tonlarca üretip o 20 gramlarla ürün sayısını binlerce arttıran patrona sormak gerek. Benim cebimden gizlice aldığını işçiye ver bari inansız! Anneannem gibi diyeyim madem; "Tüh senin kalıbına!" Lakin elbette bu kadar naif olmayacak hakkımızı gasp etmenizi karşılığında duyduğunuz cevap sayın patron, direnenler o kalıbı ezip geçecek, biliyorum, inanıyorum.

Sağımız solumuz suç mahalli olabilir ama umutsuzluğa yerimiz yok. Gizliden veya açıktan devamlı sömürülenler ile bizler arasında geçen bu kavgada birbirimizi tutunarak, dayanışarak ve umudu yenden her seferinden kendinden doğurarak, bu kavgayı kazanacağız.

Fotoğraf: Freepik

Bir umudun peşinde...

Neriman YALDIZ
Ümraniye-İstanbul

HER yıl, çalıştığım işyerine onlarca stajyer alınıyor ve herkesin farklı bir hayat hikayesi var. İçlerinde biri var ki adı Derya. Gözleri pırl pırl, çok güzel bir gamzesi var, sü-rekli gülümsüyor...

Bir gün arkadaşlarla sohbet ederken o da sohbete katıldı ve "Abla lütfen! Ev işine giden kadınlara kötü bir şey söylemeyin, benim annem de ev temizliğine gidiyor" dedi. Gülümseyen gözlerinin içine baktım sonra da onunla sohbete koyuldum. Hayat hikayesini anlatmaya başladı Derya: "Anneannem, annemi dört aylık bebekken kumasına bırakıp terk etmiş. O da bakmamış amcasının eşine bırakmış. 15 yaşına gelince amca dayağından kurtulmak için kaçıp evlenmiş. 6 kardeşiz. En büyük ablam aileme yük olmamak için, bir boğaz eksilsin diye 15 yaşında evlendi. Ben 4 yaşına gelince İstanbul'a taşındık. Hiç yatağı-mız yoktu, yerde kilimlerin üzerinde uyuyorduk, soğuktan donuyordum hatırlıyorum o günleri... Annem ben uyurken sabah saat 5'te cami temizlemeye giderdi, sonra eve gelip beni alırdı, merdiven temizliğine giderdik. Ben, daire sahipleri görüp de anneme kızmasın diye merdivenin kararlık noktalarında beklerdim. Birkaç kere beni görenler oldu, yiyecek verip sevdiler. Çok üşüyordum kışın ama annem üzülmesin diye hiç belli etmiyordum. Merdiven temizliğinden sonra da annemle bir evin temizliğine gidiyorduk. Annem temizlik yaparken ona yardım etmeye çalışı-yordum. Bir gün ev sahipleri 'Çocuğunu yanında getirme' demiş. Annem de beni götürmemeye başladı. Kapıyı üzerime kilitleyip işe öyle gidiyordu. Bir keresinde yine annem kapıyı kilitledi işe gitti, bez bebeğimle oynarken vitrin üzerime devrildi. Annem işten dönünceye kadar camlar canımı acıtmasın diye kıpırdamadan onu beklemiştim. Hiç unutmuyorum o günü çok canım yanmıştı. Hâlâ durur cam izleri vücudumda."

'AİLEMİ MUTLU ETMEK İSTİYORUM'

15 yaşında evlenen ablası kocasından şiddet görüyor-muş. Bir keresinde kaburgasını ve kolunu kırmış kocası. Boşanmış ve çocuklarıyla birlikte yeni bir hayat kurmuş kendine, hepsi rahat bir nefes almış. Devam ediyorum Derya: "11 yaşına gelince dedim ki hem okuyup hem çalış-acağım. Çorbacıda, çaycıda, pastanede bulduğum her işte çalıştım. Birçok olay geçti başımdan; pastanede müşteri-ye çay götürürken merdivenlerden yuvarlandım, çay aya-ğıma döküldü. O an hiçbir şey hissetmedim, sadece çok utandım ama ayağım aylarca iyileşmedi. Bir keresinde de müşterinin üzerine yanlışlıkla çorba döktüm. Şimdi de staj yapıyorum burada..." Tek amacı var Derya'nın oku-mak, üniversiteyi kazanmak!

Bir sabah işe geldiğinde gözleri çok şişmişti Derya'nın. Sordum "Ne bu halin?" diye, "Çok stresliyim sabaha kadar ders çalıştım ya üniversiteyi kazanamazsam? Ailemde tek okuyan kişi benim, ailemi mutlu etmek istiyorum. An-nem zamanında çok acı çekti, onları mutlu etmem lazım" dedi. Sistemin bize sunduğu hayat ne yazık ki bu. Okuyup ailemizi mutlu etmek için çırpınırken, okusak bile gelece-ğin belirsizliği içinde debelenip duruyoruz. Ama umut bu, umut da olmasa insanı hayata bağlayacak ne kalır ki...

Bu eller yarınından endişe eden ev işçisi Ömür'ün elleri!

Ömür deterjanla yıpranmış ellerini paylaşıyor bizimle ve ekliyor: "Yaptığım iş hiç kolay değil. Bakın ne hale geliyor ellerim..." (Fotoğraf: Ekmek ve Gül)

Gülşah BAYRAK
Hasret KANAT
Güzeltepe-İstanbul

Ömür 7 yıldır ev işçiliği yapıyor. Aslında Ticaret Meslek Lisesi çıkışlı, yani mesleği muhasebe. Eşi muhasebecilik yaparken, Ömür çocuğunu büyütme-ye çalışmış. Ev alıp kredi borcuna girince eve giren para yetmemiş, başta hafta-da bir gün ev temizliğine başlamış, "eve az da olsa katkı yapmak için" diyor... "Ev temizliğine alışmaya başladım. Temizlik yapacağım evler çoğaldı, ev almaya çalışırken kredi borcunun yükü oldu. Artık ben istemesem de temizlik yapacağım evlerin olması gerekiyordu. Yoksa borçları ödemek imkansız olacaktı." Böyle böyle mesleği ev işçiliği olmuş. Ta ki pandemiye kadar...

YARIN NE OLACAĞI BELLİ DEĞİL

Pandemi sürecinde neler yaşadığını anlatırken "İlk 3 ay hiç işim olmadı. Belki haftada bir ev temizliğine gittim onda da ancak market alışverişimi çıkarttım. Marttan sonra kredimi ödeyecek durumda değildim. Üç ay sonrasında yavaş yavaş çağırmaya başladılar" diyor ve bu işin bir garantisi olmadığını söylüyor. "Ev sahiplerinin seni sevmesi lazım. Yoksa ilk vazgeçilecek kişi sen oluyorsun."

"Salgının ağır koşullarında her şeye zam gelirken ücretine zam isteyebiliyor musun?" diye sorduğumuzda çok sitemli başlıyor söze: "Ben zam yapayım dersem bütün ev sahiplerinin tepkisi aynı: Virüs var! Ben diyorum market fiyatlarını biliyorsunuz. Yapan oluyor, yapmayan da oluyor, tepkisi sert olan da oluyor. Ben 7 eve gidiyorum, şu ana kadar sadece bir tanesi yaptı. O da 20 TL. 20 TL'yi ne yapacaksınız? Her şey iki katına üç katına çıktı. Eskiden akbile 20 TL yüklerdim, iki hafta kullanırdım. Geçen gün 50 TL yükledim, bir hafta yetmedi. Kendi ücretlerimi-zini belirlediğimiz, güvenceli iş alanlarının sağlandığı, günlük

temizliğe gittiğin yerde sigortanın yapıldığı koşullar olsa keşke ama yok. Ağzdan çıkacak bir söze bakılıyor" diyor Ömür olmasını istediği çalışma koşullarını tariflerken.

'İŞİN GELECEĞİ YA ASTIM YA KALP RAHATSIZLIĞI'

"Daha güvenceli bir işte çalışmayı tercih eder miydin?" sorusuna Ömür şu anda sigortalı düzenli bir işte çalışmak istediğini söylüyor: "Ama iki yıl önce istemezdim, çünkü şu an sigortalı bir işten daha fazla kazanıyorum. Eskiden çocuğa masraf, ev kredisi, eşyaların borcu hepsi üst üste olunca bu işi yapmak zorundaydım. Eşim tek başına geçindirmezdi. Şu an makul bir yerde düzenli bir işte geçinebilirim. Ama gelecek için endişeliyim."

Bu işin geleceğinin ya kalp hastası ya astım olmak olduğunu söyleyen Ömür "Boyun fitiğim oldu, bileklerimde kemik erimesi var. Deterjandan dolayı astım, bez sığıtığım için sinir sıkışması meslek hastalığı oluyor artık. Sinir sıkışması bende de var. Gittiğim evlerde nefes tıkayan deterjanları kullanmayacağımı söylüyorum. Zaten hasta olacağım bari biraz daha geç olsun" diye yaptığı işin meslek hastalığına ne kadar açık olduğunu anlatıyor.

Pandemi koşullarında her gün işe gidip gelirken sürecin yönetilmesine dair "İşçilerin aşı olması gerekiyorken aşığı Alışan'a vurdular. Demek ki işçi sınıfı Alışan. Devletin salgın koşullarında dürüst olmadığını düşünüyorum. Yapılan kısıtlamalar pratikte işçiler için bir karşılık bulmuyor. Halbuki devletin kendi vatandaşını koşulsuz koruması ve önlem alması gerekiyor" diyerek sözlerini bitiriyor Ömür.

Fotoğraf: Ömür

Şekerli bir yazı

Filiz GÜR

Ben küçükken Edirne'de sokaklardan römork dolu su pancar taşıyan traktörler geçirdi, eğer şanslıysak yuvarlanıp düşen pancarları kapar eve götürürdük. Annemin çamaşır kaynatığı ocağın közlerinde pişmiş pancarın tadı, nadiren bal ve bisküviden başka şekerli bir şey yemeyen çocukluğumun unutulmaz tatları arasındadır.

Annem pişirmeden çok önceki zamanlarda beyaz pancarı pişiren ilk kişi hem tiyatro yazarı hem de ziraatçi olan Oliver de Serres isminde bir Fransız vatandaşı olmuş. Acaba bu lezzetli şey hakkında bir şey yazdı mı Oliver? Ondan yaklaşık 170 yıl sonra 1747'de Alman kimyacı Andreas Sigismund Margraff şeker pancarından şeker üretmeyi başarmış. Diyeceksiniz ki o zamana kadar şeker yok muydu? Bu yazının konusu tam da bu!

ŞEKERE MEFTUN BU KALPLER...

Meyve ve baldan, on binlerce yıl önce mağara resimlerinde bahsediyor insan evladı. Çikolataya güzellmeler yazan biri olarak bal resmi yapan ata-

larımı çok iyi anlıyorum. Şekerin bir belgede adının geçmesi ise M.Ö. 510 yılında Pers kralı Darius'un (kabartmalarına bakılınca hayli karizmatik bu arkadaş da şekere meftun bir kalp taşıyor nihayetinde) İndus nehri kıyısında şeker kamışıyla karşılaştıktan sonra hayretini gizleyemeyerek "Arı olmadan bal üreten kamış da varmış..." demesiyle gerçekleşiyor. 200 yıl sonra başka bir karizmatik lider Büyük İskender de geri kalmayarak "kutsal kamış" diyor şeker kamışına. Öhöm. Her neyse bu bitkiden şeker elde etmeyi öğrenen Hintliler, Araplara, Araplar yaptıkları fetihlerden sonra İspanyollara filan öğretiyor. Nitekim bunlardan en bildik isimlerden biri olan Colombus, keşfettiği yetmezmiş gibi Karayip Adaları'ndan İspanya Kraliçesi İseballa'ya "Kraliçem bildiğiniz gibi değil, bu memlekete bir şeker kamışı ekтім, iki günde büyüyor" şeklinde yağ çeken mektuplar döşeniyor 1493 yılında. Sen bu iş bi para getir, sen Amerika ovaları şeker kamışıyla dol!

EMEĞİ GEÇENLER İÇİN ÇOK DA TATLI DEĞİL HANI

Yetiştirmeye insan bulamayınca Afrikalı kardeşlerimizden rica(!) ediyorlar. Yani kamış yetiştirmek için sırtla-

Görsel: Freepik

rında patlayan deri kayışlar çok da rica minnet olmadığının kanıtı olsa gerek. İnsanın ağzını tatlandırıcı bir besinin insanın ağzında acı tat bırakan bir şekilde yetiştirilmesi de ironinin dişi sayılır. Bu "beyaz altın" için binlerce fabrika açılıyor, Canan Teyze duymasın. Bu tamlamadaki "beyaz" baki kalsa da "altın" sözcüğünün yerini "zehir" sözcüğünün aldığı zamanlarda yaşıyoruz. Neyse efemim; Avrupa'da Napolyon'un 1815 yenilgisinden sonra "nhahhha siz şimdi göreceksiniz" diye kötü kahkahalar atan Anglasaksonların limanları abluka altına almasıyla Avrupa şekersiz kalıyor. Şekeri düşen bir Avrupa neler yapmaz! Bunlar da pancara hak ettiği değeri vermeye ka-

rar veriyorlar. Avrupa pancara "he sensin" diyor.

ARTIK PANCAR YÜKLÜ TRAKTÖRLER GEÇMİYOR YOLLARDAN

Bu kadar tarih, yazıyı yarım bırakmanıza neden olmadan bir durayım ben. Artık Edirne'de yollardan şeker pancarı yüklü traktörler geçmiyor. Geçen yerlerden de geçmeyecek. 1926'da ilk şekeri üreten Alpullu Şeker Fabrikası da kapandı. Dünya nişasta bazlı şekeri buldu, früktoz ve glikoz şurubunu buldu. Ben de tahin helvası almak için girdiğim dükkânda "Gerçek şekerden mi?" diye sormayı öğrendim. Bu işin tadı iyice kaçtı...

Hem anne hem de çalışan bir kadın olamaz mıyım?

MERHABA Ekmek ve Gül okurları, Ben size Esenyurt'tan ilk kez yazıyorum. Kadınlar olarak birçok meseleye dair çözüm arayışlarımız ve mücadelelerimiz hız kemededen sürüyor. Ben de kendi penceremden anneliğe ve çalışan çocuklu kadınların dertlerine dair birkaç kelam etmek istiyorum. Kadın hem ekonomik özgürlüğünü kazanmak hem de aile bütçesine katkıda bulunmak adına birçok sebeple iş hayatında önemli bir rol oynuyor.

İllüstrasyon: Maria Shuksina/Icons8

Bir kadına çok iyi anne, çok iyi iş kadını, çok iyi eş olma gibi sorumluluklar yükleniyor, bir de çalışma hayatında birçok sorunlarla karşılaşılıyor. Kadının iş hayatında yeri olmadığını söyleyen birçok insanla beraber, bir erkek kadar iş yapamayacağımızı söyleyen yöneticiler her geçen gün artmaya devam ediyor. Ayrıca sırf kadının olduğumuz için düşük maaşlarla çalışmaya mahkûm ediyoruz.

Ve bonus olarak bunları destekleyen bir hükümet!

Bir kadın hem anne olup hem de çalışamaz mı? Tabii ki olabilir. Olmalı!

Peki ülkemizde bu çok mümkün mü? Hayır!

Mesela ben çalışan bir kadını ve yeni evliyim. Yakın dönemde anne olmak gibi bir planım var ama çok fazla da kaygılarım var: Acaba hamile kalırsam iş yeri sorun çıkarır mı? Çocuk olduktan sonra çocuğuma kim bakacak? Bakıcı tutacak, kreşe verecek param yok. Sadece 8 hafta çocuğumun yanında kalmak bana yetecek mi?

Bazen iş yerinde patronumdan şunu duyuyorum, kızına diyor ki "İşlere iyice hâkim ol, Aycan evlendi, yarın bir gün çocuk yaparsa gider, gidecek." Moralim o kadar bozuluyor ki en az 2 gün bunu düşünüyorum. Evlenmek, çocuk doğurmak bir suçmuş gibi maruz kaldığımız mobbingler çekilmez bir halde çünkü kadına değer vermeyen, kadının çalışmayıp evde oturup çocuğa bakmasını isteyen, haklarımızı her geçen gün tırpanlayan bir destekçi buluyor patronlar kendilerine.

HER MAHALLEYE HER İŞ YERİNE KREŞ!

Peki biz kadınlar ne yapacağız? Bence

çocuk belli bir yaşa gelene kadar (en az 2) hem çalıştığın şirket hem devlet desteği ile beraber çalışan kadının çalışma süreleri kısaltılmalı ve en aza indirgenmelidir. Sekiz haftalık süre arttırılmalı, anne ve bebek arasındaki bağ güçlendirilmelidir. Bebek büyüdüğünde de anne çalışma hayatına devam etmeli, iş yerlerine veya mahallelere ücretsiz kreşler açılmalıdır. Bugün bir sürü kadının çalışmama sebebi kreş yokluğu! Mahallede yok, var olan çok pahalı, iş yerlerinde zaten yok, patron cezasını ödüyor, buluyor bir yolunu... E kadınlar da çocuklara bakabilmek için eve kapanmış oluyor. Her mahalleye de her iş yerine de kreş açılmalı ve ücretsiz olmalı ki kadınlar rahatlıkla çalışabilsin. Açılan kreşlere atanmayı bekleyen öğretmenler atanmalı, bu sayede hem çalışan anne hem de iş arayan öğretmen desteklenmiş olur deyip taleplerimi noktalayayım.

Aycan
Esenyurt/İSTANBUL

Pandemide en büyük güç: Dayanışma ve Örgütlülük

**Tuzluçayır Kadınları
Dayanışma Derneği
Ankara**

Pandemi sürecinin başlarında İçişleri Bakanlığının kararıyla dernekler fiili olarak kapatıldı fakat Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneği olarak faaliyetlerimizi çeşitli biçimlerde sürdürmeyi başardık. Bu zor koşullarda yoksulluğun artmasıyla iş, kıyafet, gıda gibi yardım talebi ve mücadele arayışı çevremizde de fazlasıyla arttı. Kadınlar olarak pandemi koşullarında dayanışmayı hiç elden bırakmadık. Yetinmedik, pandemi koşullarını gözete- rek etkinliklerimizi de sürdürmeye çalıştık. Örneğin, pandemi sürecinde eve kapanmanın ve bakım sorumluluğunun artması, çocuklardaki ruh sağlığının etkilenmesi ve gelen talepler dolayısıyla çocuk-ergen ruh sağlığına dair etkinlikler düzenledik.

Pandemi süreci kadın ve işçi haklarının gasbının en yoğun yaşandığı zamanlara da tekabül ediyor. Bu süreçte dernek olarak kıdem tazminatının fona devredilmesine karşı bir etkinlik düzenledik. Aynı zamanda koşullar zor olmasına rağmen çocuk istismarcılarına af yasasına karşı bir araya gelerek imza kampanyası yürüttük. Bini aşan imza toplandı. Artan baskıların yanında 1 Mayıs çalışmaları ise sömürü koşullarına, krizin işçilerin üzerine yıkılmasına karşı taleplerimizle kadınlara ulaşabilmenin yolları yaratılarak bir şekilde gerçekleştirildi.

KADINLARIN DERNEK ÇALIŞMALARINA KATILIMI ARTTI

Bu süreçte sosyalleşmeye duyulan ihtiyaç, şiddetin giderek artması, ekonomik krizin etkileriyle derinleşen yoksulluk sonucu derneğe duyulan ihtiyaç ve üye olma talebi arttı. Aynı zamanda üniversitelerin online eğitim vermesiyle birçok genç kadının aile evine dönmesi, derneğe genç kadınların ilgi duymasını ve kadın mücadelesine dernek faaliyeti içerisinde katılmasını sağladı.

Pandemi sürecinden önce de pek çok kadın iş talebi ile derneğe başvuruyordu fakat pandemi sonrası normalleşme sürecinde bu talep giderek arttı. Ev içinde yoksulluğun artmasıyla ev kadınları da iş aramaya başladı. Bu süreçte en çok talep edilen işler arasında; yaşlı bakımı, ev temiz-

liği, ofis işlerinde çalışmak vardı. Neredeyse 15 kadına dernek aracılığıyla iş olanağı sağladık.

EN BÜYÜK TALEP GIDA VE EV EŞYASI

Dernekte kadınların fazla eşyalarını getirmesiyle başlayan dayanışma, yoksul kadınların derneğe ulaşmasını sağladı. Örneğin şiddete uğrayan bir kadının, çocukları için dernekten kıyafet alması dernekle tanışmasını, yaşadığı şiddet sonrası hayata tutunma mücadelesini dernekle yürütmesini olanaklı kıldı. Tuzluçayır içerisinde bulunan mültecilerin çoğu kıyafet talebi ile derneğe uğrarken kendi ülkelerinde yaşadıkları sorunları ve Türkiye’de yaşadıklarını da paylaştılar. Hâlâ her gün onlarca kadın kıyafet talebiyle derneğe geliyor ve dernekle tanışıyor.

Bu süreçte derneğin kapısını çalanların buzdolabı, koltuk, yatak, tencere, hatta yastık talep etmeleri pandemide artan yoksulluğun en derin halini gösteriyor. Çocuğuna bez alamayan, sütü sulandırarak verdiğini ifade eden bir kadının derneğe çocuklarının ihtiyaçları için başvurması buna bir örnek. Yardım talebi en çok da gıda ve ev eşyaları üzerine geldi. Sadece son bir ay içerisinde dernek olarak dayanışmayla kadınlar için üç yeni ev bularak, evin tüm ihtiyaçlarını çevreyle yardımlaşarak ve dayanışarak tamamladık. Yardım alan kadınların ifadesiyle kadınlar hayata tutunmanın ilk adımını attılar.

AÇLIĞA KARŞI DAYANIŞIYOR, ŞİDDETE KARŞI MÜCADELE EDİYORUZ!

Pandemi sürecinde derneklerin fiilen kapatılmasıyla, görünür olmamakla birlikte ev içi şiddet giderek arttı. Derneğin açılması ile birlikte Haziran-Temmuz aylarında şiddet vakaları açığa çıktı, derneğe de başvurular arttı. Mamak’ta Mart-Haziran ayları arasında kayıt altına alınan şiddet vakası 500’ü aşan sayılara vardı. Derneğe her ay en az bir kadın şiddet talebiyle başvuruyor.

Türkiye’nin gündemindeki kadın cinayetlerine karşı bir araya gelen Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneği olarak, pandemi süreci öncesinde olduğu gibi pandemi sürecinde de kitlesel katılımlarla “Şiddete karşı yan yana birlikte güçlüyüz” çağrısını sürdürdük. Mahalle içerisinde şiddete uğrayan kadınlar için eylemler düzenlendik. Bundan sonra da kadınlarla dayanışarak mücadeleyi sürdürmeye devam edeceğiz.

‘Meğer dünya öküzün boynuzunda değil kadınların omuzlarındaymış’

**Hatice MEYDAN
Batıkent-Ankara**

Pandemiyle tanışalı bir yıla yaklaştı. Önce maskelemiz olmadı. Evde kendi imkânlarımızla maske yaptık derken aramızda şanslı olanlara eczanelerden verilmesinde karar kılındı. Sonra da satılmaya başlandı. Hayatlarımız “Kalbin elem günleri geldi, dünya evlere çekildi, içlere” şeklinde devam etmeye başladı. Bir açıldık bir kapandık. Virüsü bilmem ama aklımızı bayağı şaşırttık. Evler üstümüze üstümüze gelmeye, o çok sevdiğimiz aile bireyleri bizleri gerim gerim germeye başladı. Meğer dünya öküzün boynuzunda değil kadınların omuzlarında dönüyormuş. Hâliyle okullar kapanınca ödevler de çocuklar da bize kaldı. Yemek yap, temizlik yap, ortalığı topla derken saçlarımızı, bıyıklarımızı saldık. Hepimiz birer Frida gibi dolaşırız ortalıkta. Sizi bilmem ama ben yıldım Allah yıldım. Elektrik, su, doğalgaz faturaları evden çıkmadığımız halde bize dünya turu atmışız gibi hissettiriyor. Çarşı pazar hiç soramayın. Aldığımız pırasa, ıspanak, havuç değil sanırsın ejder meyvesi.

Bayağı tantanadan sonra şükürler olsun aşya kısmen kavuştuk. Ekranlardaki şov yarışına bakarsan aşı var da biz istemedik sanırsın. Halimiz budur.

Şaka bir yana görüştüğümüz birkaç kişi, görüntülü buluşmalar da olmasa kendimizi “arka koltukta unutulmuş gibi” hissetmemiz işten bile değil. Benim bu zaman zarfında sosyalleştığım öykücü dostlarım var. Emekli olduğumda pandeminin getirdiği yaşam tarzına alışmaya çalışırken kendimi içlerinde bulduğum bir grup insan. Şeker Portakalı Kütüphanesi’nde çok güzel bir dayanışma örneği sergiliyor ve bu zorlu günlerde dahi ateş böcekleri misali çocuklara, yetişkinlere kitap ulaştırabilmek için olağanüstü bir gayret içindeler. Onlarla her çarşamba buluşup öyküler okuyor, okuduğumuz öyküler ve onların yazarları hakkında çok güzel sohbetler ediyoruz. Bir de bu günleri birlikte atlatmaya çalıştığım Gül var. Birlikte kısa yürüyüşlerimiz ve market alışverişlerimiz oluyor. Yediği ekmeği her gün başına kakan bir adamla evli. Gül, Azerî. Kocasının fiziksel ve sözel şiddetine maruz kalıyor. Bu dönemde boşanmaya çalışan kadınlardan biri de o. Gidecek yeri, yakını olmadığı için bu süreci onunla birlikte geçiriyor. Gelini ve oğlu bu süreçte onlarla birlikte yaşıyor. Gül için bakılacak kişi sayısı artmış durumda. Tabii Gül bunları ücret almadan evli olduğu için yapıyor.

Fotoğraf: Freepik

KAMPÜSLERDE MÜCADELE ZEMİNİ:

İAÜ Kadın Araştırmaları Kulübü örneği

E. AVA

İAÜ Kadın Araştırmaları Kulübü

2019'un son aylarında kampüste hocası tarafından uğradığı tacize sesiz kalmayan Buket ve iki arkadaşımızla elimizde Ekmek ve Gül dergisi, her gün yaşanan olumsuzluklara öfkelenip hal çare bulmaya çalışıyorduk. Kadınlar en çok vakit geçirdikleri ve güvende olmaları gereken yerlerde sözlü ve hatta fiziksel tacize uğrayıp susmaya mecbur kalıyorlardı.

Okulda toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine çalışan, kadınların dertlerini korkmadan anlatıp birlikte çözüm bulmaya çalıştıkları bir mecra yoktu. Bu da hepimizi belirli noktalarda yalnızlaştırıyordu. Yaşadığımız şeylerin sadece bizim başımıza geldiğini düşünüp hayatımızdaki sorunlarla bir başımıza baş etmeye çalışıyorduk ancak pek sonuç vermiyordu.

Buket'in sessiz kalmaması ve bizim de ona destek vermemiz birçok kadının da "Aslında ben de benzerini yaşadım" demesinin önünü açmıştı. Daha fazla kadına ulaşabilmek için somut adımlar atmaya karar verdik. Bir bildiri hazırlayıp, okulda masa masa gezmeye başladık. "Biz kimiz? Neden mücadele etmeliyiz?" soruları birçoğunun ilgisini çekmişti ki etrafımızda farklı fakültelerden kadınlar birikmeye başladı. İlk başta okul yönetimi kulübümüzün kurulmasına izin vermedi ancak ısrarımız ve dayanışmamız kulübün resmi olarak tanınmasını sağladı. Her hafta buluşmalar, okuma grupları, tartışma etkinlikleri yapıyorduk. Gündelik sorunlardan memleket hallerine her şey hepimizin birikimleriyle birbirimize aktarılıyordu. Grubumuza katılanların ilgi alanları genişledi, birbirimizden çok şey öğrendik.

Kovid-19'un yayılması bizleri evlere ka-

patsa da iletişimimiz kopmadı. Evlerde yaşadığımız sorunlar ve bu süreçte artan şiddet ve kadın cinayetleri karşısında birlikte durma çabamız mücadelemizi daha da güçlendirdi. Mücadele zeminimiz oluşmuştu ve bu bizim motivasyonumuzu artırıyordu. Pandemi boyunca kafamıza takılan hemen her konuda instagram yayınları yaptık, bu yayınlara hocalarımızı, farklı kulüplerden arkadaşlarımızı, çeşitli konularda uzman olan kişileri davet ettik, bazen soran, bazen cevap veren olduk. Evlere kapatıldığımız bu dönemde bizimle birlikte olan tüm kadınlar "Ben aslında yalnız değilim" duygusunu yaşadı, başka bir kadının da bu duyguyu yaşamaması için çalışmaların parçası oldu. En önemlisi, az kadın çok kadın demeden istikrarla, sebatla çalışmamızı sürdürmemizdi. Birken çok olmanın anahtarı da bu.

Uzun soluklu mücadele sonucu okulumuzda Tacizi Önleme Biriminin kurulmasına onay verilmesi aslında kenetlenmemizin hem sonucu hem de başka adımlar atmamızın da bir başka sebebi oldu.

TACİZİ ÖNLEME BİRİMLERİ Mİ YOKSA KADIN ÜNİVERSİTELERİ Mİ?

Tacizi Önleme biriminin kurulmasını neden talep ettiğimizi sorarsanız; kadınlara yönelik şiddet maalesef kampüslerimizde de artıyor. Şiddetin her gün biraz daha vahşileştiği bir dönemdeyiz. Şiddete karşı alınmayan önlemler orta yerde dururken şimdilerde önerilen çözüm ise Kadın Üniversiteleri. Kadın Üniversiteleri toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştirmekten başka bir adım değildir. Şiddeti önlemenin zeminini Kadın Üniversiteleri açmaktan değil, kampüslerde Tacizi Önleme Birimlerinin çoğaltılmasından, kadınların güvenle yaşayabileceği kampüslerin sistematik bir politikayla kurulmasından geçiyor.

ŞİDDET HER YERDE, ÇÖZÜM BİRLİKTE MÜCADELE!

2020 yılının son günlerinde acı bir haberle sarsıldık. 29 Aralık günü, İstanbul Aydın Üniversitesi Okul Öncesi Bölüm Başkanı, Dr. Öğretim Üyesi Aylin Sözer, bir erkek tarafından Maltepe'de katledildi.

Haber başlığı sarsıcı ve bir o kadar kan dondurucuydu. Kulübümüzün üyeleri de olan öğrencileri online ders saatinde, bilgisayar ekranı başında öğretmenlerinden gelecek olan tek bir sesle umut bağlamışlardı. Ancak Aylin Sözer o saatlerde katledilmişti. Aylin Hoca'yla birlikte Türkiye'nin diğer illerinde 4 kadın cinayeti daha yaşanmıştı, bu dehşet verici tablo öfkemize öfke katmıştı.

Okulumuzda hızlıca bir basın açıklaması düzenlenerek acımızı ve öfkemizi göstermek istedik. "Genç kadınlar olarak hayallerimiz ve hedeflerimiz

doğrultusunda ilerlemek isterken, katledilen bir kadın olmak istemiyoruz" dedik. Hocamızın katıldığı programlarda ve derslerde hep kadın meselesine dikkat çekmesi yaşanan olayın acısını içimizde katbeka artırıyor, ama mücadele etmek de zorundayız.

Aslında biz genç kadınların talepleri basit. Her geçen gün bir kişi daha eksilmek, şiddet ve ölüm korkusuyla yaşamımıza devam etmek istemiyoruz. Özgürce, bir hayat sürmek isteğinin yanı sıra her alanda eşitlik ve emeğimizin sömürülmediği bir yaşam istiyoruz. İstanbul Sözleşmesinden vazgeçmiyor, Sözleşmesinin ve 6284 sayılı Kanun'un tartışmaya dahi açılmadan uygulanmasını talep ediyoruz. Yani özetle hayatlarımızdan ve haklarımızdan vazgeçmiyoruz ve mücadeleyi büyütüyoruz.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Artık boyun eğmek yok!

Hatice

Çocukluğunda çocuk gelin olarak başlayan yaşam mücadelesi, evliliğinin bitişinden sonra da devam eden, ismini gizlemek zorunda kaldığımız için takma isim verdiğimiz Hatice'nin öyküsü aslında bütün kadınlara umut olacak. Evliliği boyunca psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan, yaşamını çocuklarından ayrı sürdüren ve kızıyla bir yaşam kurmaya çalışan Hatice'den dinleyin yaşadıklarını...

14-15'li yaşlarımda evlendim. Hiç tanımadığım, bilmediğim, görücü usulüyle yapılmış bir evlilik. Hiçbir itiraz hakkım olmadı, bize itaat etmeyi öğretmişlerdi. Bir fikriniz bile sorulmuyor, hayvan gibi alınıp satılıyorsunuz.

Ev içinde yaşadıkların her ne olursa olsun boyun eğersen, ne kadar hizmet edersen o kadar iyi kadınsındır. Tabiatım gereği karşı koyan biri değilim ama elimden geleni yapmama rağmen eşimin ailesini hiçbir şekilde memnun edemedim. 10 yıl boyunca eşim bir gitti çalıştı geldi, bir iş bulamadı oturdu ama o da evin tam bir hükümdarı. 10 yıldan sonra biraz bilinçlenmeye, bilinçlendikçe de sorgulamaya başladım. Neden ailemin yanına gitmek için onun izni gerekiyordu? Ailemle aynı mahalledeydik, yürüyerek gidilecek mesafedelerdi.

Hiç dışarıya çıkmıyordum, arkadaşım yoktu, kimseyle görüşürmüyordu beni. Aramızda yaş farkı olmasından dolayı "Çocuk bu, kandırırılar, dışarıya çıkmasın, kimseyle görüşmesin" baskılarına maruz kaldım. İkinci çocuğumdan sonra yavaş yavaş komşularla konuşmaya, onlarla selamlaşmaya başladım.

AİLECEK BİR KERE YEMEK YEMEDİK

Kardeşimi kaybettim bir sebeple, işte o zaman bir eşe ihtiyaç duydum. Çocuklarımla tüm sorunları ve eksikleriyle babaları değil kardeşim ilgileniyordu. Eşim eve gelmiyordu zaten. Evliliğimiz süresince bir akşam beraber yemek yememiştir. Bir sofraya kültürü yoktu. Sürekli dışarıdaydı.

Hastalıkta, sağlıkta, üzüntüde, sevinçte eşim hiç yoktu hayatımda, hep dışarıdaydı. Dışarıda da dediysem başka bir şehir-

de değil! Sabah evden çıkar, gece 12-1 gibi eve dönerdi. "Ben alışkın değilim evin içinde oturmaya" deyip kahveye gidiyordu. O özgürdü çünkü ben hesap soramıyordum, şimdi görüyorum eşler birbirlerine sorabiliyorlar, bu çok güzel bir şey.

Bir de beni aşağılardı. "Sen bir hiçsin" diyordu bana ama öyle olmadığını kendisi de biliyordu. Mesela bir iğne oyası biliyorsam kadınlarla paylaşırdım. Yapıcı bir yanım vardı. Dedikodu yapmaktansa elimdeki işe arkadaşlarımı yönlendiriyordum o yüzden çok sevilirdim. Benim biraz bilinçlenmem, toplumun içinde sevilip sayılmam ona çok ağır geliyordu. Baskısı artıyor, daha çok aşağılamaya başlıyordu.

'NEDEN KATLANAYIM KI?' DENİLEN O AN...

Ayrılmak istediğimde ailem çocuklarını bırakıp eve dönmemi istedi. Bense zaten babasız büyüyen çocuklarımı bir an bile bırakmayı düşünmedim. Çocuklarım zaten baba sevgisinden eksik büyüdüler, onları bir de annesiz bırakamayacağımı, beni çocuklarımla kabul etmelerini söyledim. Bir süre daha katlandım, çocuklarım okudu, mezun oldu iş sahibi oldu. Ama artık ben katlanamıyordum. İş yerine, toptancıya ben gidiyordum, evin eksikliklerini ben tamamlıyor, tadilatını ben yapıyordum. Görmeye bile tahammül edemediğim birine neden katlanayım ki, diye düşünmeye başladım. Zaten psikolojik, fiziksel, cinsel şiddetine maruz kaldım. Çocuklarımla konuştum, onlar da benim arkamda olduklarını söylediler.

Kardeşlerime de boşanacağımı söyledim, bir sene idare etmemi istediler. Sonunda çocuklarımla aldım yanıma ve ev tuttum. Asıl sıkıntılı süreç bundan sonra başladı. Hakimiyetin kendi elinden gittiğini anlayınca, bambaşka şeyler yapmaya başladı. İlk başta iyi eş rolü oynadı çevreye karşı. Baktı dönmüyorum, tehdit ve hakaretlerin sonu gelmedi. Kendisini haklı çıkarmak için oğlumun 18 yaşındaki arkadaşını bana yakıştırdı. Toplumun gözünde beni kötü bir kadın yapmaya çalış-

tı.

Boşanma kararımın kesin olduğunu

anlayınca, evime gizlice balkondan girip yatak odamda ne varsa araştırmış, muska koymuş yatağımın içine. Eve kimler gelip gidiyor diye gözetlemiş. "Seni rahat bırakır mıyım, seni öldüreceğim" diyordu. Herkese karalamaya başladı beni. Ben de "Neden bunu yapıyorsun, madem kötü bir kadımsın beni boş" dedim. Sokakta bir inşaat alanında tartıştık. Çocuklarım, ben ve o arasında arbede çıktı, yaralandım. Üç gün hastanede yattım. Kardeşlerim ve çocuklarım "Buradan git" dediler bana...

KENDİ AYAKLARIMIZ BİZE YETSİN DİYE...

Sığınmaevine yerleştim. Şartlar kötüydü, 2 ay dayanabildim ve ev tutmak zorunda kaldım. Devletten yardım talep edebileceğimi söylediler ama ne kira ne de fatura yardımı alabildim. İŞKUR'dan iş başvurusu yaptım, onda da sonuç yok. Sağlık sorunlarım var, ne yapacağımı bilmiyorum. Eğer kadınları böyle çaresiz bırakırlarsa, dönüp dolaşacakları yer kocalarının yanı. Aynı şiddete aynı işkenceye maruz kalacaklar. Şu an kızımınla beraber yaşıyorum. Bu yaşadığım süreçte şunu öğrendim, ilk güvenilecek kişi kendimiz olmalı, kendimizden başka kimsenin faydası olmuyor. Birikim yapmalı, kendi ayaklarımızın üzerinde durmalıyız.

İllüstrasyon: Freepik

DEVLET KADINLARA KENDİNİ GÜVENDE HİSSETTİRMELİ

Devlet şiddet gören, boşanma aşamasında olan kadına 6 aylık veya 1 yıllık ev kiralama, kadın kendini güvende hissetmeli. "Çocuğuma ne yedireceğim?" diye düşünmemeli kadın. İş olanağı sağlamalı, Düşünün ki bir battaniyeniz yok, devlet bunu bile size sağlamıyor, paranız varsa yaşıyorsunuz hayatta kalıyorsunuz, paranız yoksa da soğuktan donarak öleceksiniz. Bir de öldürülme korkusu yaşıyoruz. Koruma ve gizlilik kararım olduğundan dolayı da her yere rahat gidemiyorum, sıkıntı yaşıyorum, iş bulma olanağım azalıyor, yeşil kart alamıyorum, yardımları alamıyorum başlı başına sıkıntı bunlar hep. Şiddete uğrayan ben, her şeyden mahrum kalan da ben. Ama tüm bu sıkıntılarla mücadele etmeyi öğrendim, direneceğim. O eski boyun eğmişliğim yok. Kadınların "Sen kadınsın, yapma, boyun eğ" sözlerine kulak asmayıp mücadele etmelerini istiyorum. Ben öyle yaptım, iyi ki de yaptım!

'Dayanışmayla daha önce tanışsaydım bambaşka bir hayatım olurdu'

Yıllarca şiddet gören Demet, bugün kadın dayanışması sayesinde boşanma davası açtı. Kızı ve engelli oğluyla tüm zorluklara rağmen dimdik ayakta durabilmesinin dayanağı ise kadın dayanışması.

Nevruz MERSİN
Esenyalı-İstanbul

4 2 yaşında, biri engelli iki çocuk annesi bir kadın Demet. Yaşadığı tüm zorluk ve yoksulluğa rağmen yüzündeki o sıcak gülümsemeyi hiç kaybetmiyor. 15 yaşındayken ailesinin ekonomik sıkıntılarından dolayı yaşadıkları küçük kentten İstanbul'a göç etmek zorunda kalmışlar. Yalnızca ilkokul birinci sınıfı okuyabilmiş. Sonrası tekstil atölyelerinde çocuk işçilik... "Bugün gördüğünüz bu eşyaların birçoğunu o zaman çalışıp biriktirdiğim parayla aldım, hemen hemen hepsi benim emeğim" diyor evdeki eşyaları göstererek. "Tekstil ortamında çalışmak zor, ben 40-50 kişilik atölyelerde 10 yıl çalıştım, sorsan bir günlük bir sigortam yok. Arada sırada diğer işçi arkadaşlarla beraber ses çıkarıp sigortamızı yapmaları için baskı yapsak da 'tamam' deyip bizi geçiştiriyor ve hakkımız olanı bize vermiyorlardı" diye anlatıyor o günleri.

ŞİDDET, HAKARET, İŞKENCE...

Aynı atölyede çalıştığı bir arkadaşının düğününde, şu an boşanmaya çalıştığı kişiyle tanışmış. 25 yaşında evlendikten bir ay sonra hamile kalıp işi bırakmak zorunda kalmış. O sıralar motorlu kur-yelik yapan eşini ağabeyi sırf kardeşine destek olmak ve eve biraz daha fazla gelir girsin diye çalıştığı tersanede işe aldırt-

mış. Evlendiği kişinin zulmü düğünden çok kısa bir süre sonra başlamış, ilk çocuğuna 3 aylık hamileyken bile şiddet görmüş Demet. "Gebeyken karnıma vuruyordu, bana her seferinde 'Sen özürsün, engellisin' diye hakaret ediyordu, bugün oğluma bakıyorum, belki de onun bu lafları yüzünden çocuğum böyle" diye bir ah çekiyor. "Ailemle görüşmeme izin vermiyor, kendi ailesi de zaten beni bir türlü kabul etmiyordu. Ara sıra geçmişinden bahsedirdi, kendi ailesinden sevgi görmemiş, hatta annesine bile şiddet uyguluyormuş bekarırken. Eskiden yaşadığı o sorunlardandır belki böyle olması diyordum kendi kendime" cümlesiyle yaşadığı şiddete bir "neden" bulmaya çalışıyor. Oğlu 4 yaşındayken ateşli havale geçirmiş, oğlunun hastalığı nedeniyle günlerce hastanede kalmış ama hep yalnızmış. Yanında kimse olmadığı için tuvalete bile gidememiş o günlerde. Yaşadığı sıkıntılardan ne ailesine ne de çevresine bahsetmiş, hep düzelir umudu varmış içinde. Ama düzelmek ne kelime... Bir yandan da oğlunun hastalığı bir yandan şiddet ve hakaret öte yandan yoksulluk yaşamını iyice zorlaştırmış. Üstüne bir hamilelik daha...

"Onun ağzının bozukluğu yüzünden kaç ev değiştirmek zorunda kaldım.

Bir gün kiracısı olduğum kadın kapıma gelerek, 'Seninle hiçbir problemimiz yok fakat eşinin ağzı çok bozuk, çocuklarımız sürekli bunları duyuyor, kendinize ev bulup evimizde çıkın' dedi. Sonra tabii ev sahibi kapıya geldi diye ben dayak yedim" diye anlatıyor bitmeyen şiddeti.

UZAKLAŞTIRMA KARARI NE DEMEK BİLMİYORDUM

Tersane işçisi eşi çalıştığı halde kirayı ödemiyor, faturalar birikiyor ama yatırlmıyormuş. Çocuklarıyla açlığa mahkûm edildiklerini, engelli oğlu için devletten aldığı bakım ödeneğine bile eşinin el koyduğunu, tam da o dönemde aldatıldığını ve aşağılandığını anlatıyor cümleleri nefessiz kurarak. "Bir yıllık kira birikmişti, sağ olsun ev sahibim oğlum hasta diye, bize bir faydası olsun diye almadı bizden o parayı. Kız kardeşimin düğünü oldu, hediye takamadım. Beni ve çocukları beğenmiyor, bizi sürekli aşağılayıp bağırıyor, bana benim hiçbir şeyden anlamayan cahilin teki olduğumu, sırf evinde hizmet edeni olsun diye yanında tuttuğunu söyleyip, bazen evden kovup babamın evine gönderiyor, bazen oraya gidiyorum diye beni dövüyordu."

İnsanın onurunu, gururunu kıran ne varsa uygulamış evli olduğu kişi Demet'in üzerinde... Anlattıkları, aslında sistematik

bir işkence yaşadığını gösteriyor; ellerini çakmakla yakması, yediği yemeğin içine tükürmesi, sıcak çayla vücudunu yakması, boğazına yapıp bıçakla üzerine yürümesi, çocuklara da şiddet uygulaması, kızını ve engelli oğlunu ses yapıyor diye dövme-si... Demet'e artık yeter dedirten ise yine çocukların şiddete uğradığı bir gün altlarına kaçırmaları olmuş. Ama ona gücü, eşinin kız kardeşi vermiş; "Bunları çekmek zorunda değilsin, eğer seni döverse polisi ara, dedi eşimin kız kardeşi. Polisi aradım. Karakolluk olduk. Ne yapacağımı bilmiyordum şikâyetçi oldum, yüzüm gözüm mor, darp raporu aldık, uzaklaştırma kararı çıkarıldığını farkında bile değildim." Yeniden dayak yiyince, çocuklarıyla beraber babasının evine gitmek zorunda kalmanın kendisi olduğunu çünkü uzaklaştırma kararının ne olduğunu bile bilmediğini, evden asıl şiddet uygulayan kişinin ayrılması gerektiğini polisin araması üzerine öğrendiğini anlatıyor. "Polisle beraber eve gittim, onu evden polis çıkardı. Evden ayrıldıktan hemen sonra elektrikler kesildi aniden. Meğer aboneliklerin hepsini kapatmış. İki çocukla elektrik, su, doğal gaz olmadan ne yaparlar diye düşünmeden her şeyi iptal ettirmiş" diye anlatıyor yaşadıklarını.

DAYANIŞMA AYAKTA TUTTU

Tüm abonelikleri yeniden açtırana kadar, alt kat komşunun evinden pence-renden uzatma kablosu çekerek idare etmişler bir süre. Musluktan damla damla akan suyu biriktirip, çamaşır yıkamış. Ekmekten çaya, çevrenin, Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinin desteği ve dayanışmasıyla sürdürmüş hayatını... "Bu dayanışma olmasa, bir tek oğlumun engelli maaşıyla ne yapabilirdim ki..." diyor. "Ben kendimi şanslı hissediyorum. Çünkü güvenebildiğim, sırtımı rahatça dayayabildiğim, komşularım, Dayanışma Derneği var. Daha kararlı davranabilmemde bu dayanışmanın yeri büyük. Eğer bu dayanışmayla daha önce karşılaşsaydım belki de çok önceden kurtulmuştum bu şiddetten" diyor.

Hayatın içinden göç yolunda bir film:

Nomadland

Sarya TUNÇ

Zorlu var oluşun, bizi göçebe bir topluluğa dönüştürdüğü ne çok sahneler gördük hayatımızda. Savaşın kaçının, şiddetten uzaklaşmaya çalışmanın, yeni bir hayat kurmak isteyenlerin düştüğü yollarda ne çok hayat yan yana geldi aynı yol üzerinde. Cilasız bir duyarlılıkla zor bir gerçeği merkezine alan; evini barkını, işini kaybedenlerin hayatta kalmak için düştüğü yolun güzergahında birlikte seyahat ettiğimiz bir filmi öneriyorum bu ay sizlere: Nomadland.

2020 yılında gösterime giren ama aslında tam olarak da giremeyen, salgın girdabına takılmış bir film. 2017 basımlı Jessica Bruder'in aynı isimli kitabından uyarlanan bir Amerikan filmi. İlk gösterimini Eylül ayında Venedik Film Festivalinde yapmış ve Altın Ayı ödülünü hemen kapmış, ardından birçok ödül ve övgüyle hala yoluna devam ediyor Nomadland. Yönetmen Chloe Zhao özellikle kendi hikaye anlatım tarzıyla bağımsız Amerikan sinemasının dikkat çeken isimlerinden.

Yaşadıklarından dolayı sürüklenmiş gibi görünen, izleyicinin de sürüklenmesini beklediği bir kadının hayatına o anlarda bile kendi yön verişinin hikayesi bu film aslında.

TIPKI HAYAT GİBİ BİR FİLM...

Filmin bir sahnesinde ana karakterimiz Fern, küçük bir kızın "Annem evsiz olduğunu söylüyor, öyle misin?" sorusuna, "Evsiz değilim ama evim yok" diye yanıt veriyor. Bu cevabın ardında koca bir hikaye var: 88 yıldır var olan alçıpan üreten bir fabrika 2008 krizi sonrası artık yeterli talep olmadığı için kapanıyor. Çalışanlar ise fabrika arazisiyle birlikte aynı arazideki evlerini düzenlerini de bir anda kaybediyorlar. Hayatı boyunca başka bir iş yapmayan, artık orta yaş devirmiş bir kadın için iş bulmak dünyanın her yerinde aynı zorlukta. Fern, 60'lı yaşlarında bir kadın, fabrikanın kapanmasından hemen sonra eşini de kaybetmiş. Yapmadığı iş kalmıyor elbette, hayata tutunma çabası bitmiyor.

Filmin bence en büyük güzelliği sizin asla ka-

Hem evsiz hem işsiz bırakılan bir kadının yaşamından yansıyanlar; bugün herkese sunulan hayatın bir özeti gibi adeta...

raktere acımanıza, konunun arkaya atılmasına izin vermiyor oluşu. Siz de karakterle beraber yaşıyorsunuz o hayatı, deneyimleri. Hayat film gibi yaşamıyor denir ya izlediğimiz birçok film etkisiyle, bu film hayat gibi aslında. Sadece Fern'in de değil, onun yolda karşılaştıklarının hayatlarına da fikir sahibi olacak ölçüde giriyoruz üstelik.

BİR YAŞAMA TANIKLIK

Bu filmde vurmalı-kırmalı, aksiyonlu bir sahne ile heyecanın doruklarına tırmanmıyoruz. Film bo-
yu kendince/kendine göre özel bir hayat deneyimleyen birinin yaşamının bir dönemine tanıklık ediyoruz. Filmin size önceden, sizi yormadan verdiği bedavadan duygu yok. Daha ziyade bir yaşama tanıklık ederek bitiriyor ki benim en kıymetli bulduğum bu. Gerçekçi ve izlemeye değer...

"Nerdeyse bir gecede" denen türden hem işsiz hem de bölge kapatılınca evsiz bırakılan insanların bireysel yaşamlarından, hatta onlardan da belki en kenarda olabilecek birinin yaşamından olaya bakış sunuyor Nomadland. Yaldır yaldır bir politika filmi değil ama politikanın tekil hayatlara etkisi çok etkileyici sunulmuş. Bu tarz konuları bireysel hayatlardan anlatılmasını sevmeyenleriniz vardır elbet, anlarım, ama ben hep bunu seven kanatta oldum. O yüzden belki içine çekti kolayca.

En azından sinemada yeni bir dil yaratmaya çalışanları anlamak adına da olsa bir şans vermenizi öneririm. İyi seyirler.

GERÇEK BİR GÖÇEBE GİBİ OYNAMAK

"ASIL oyunculuk oynanamakla başlar" derler ya, Fern'e hayat veren Frances McDormand tam bir örnek sunmuş. Sanki yaşadığı göçebe hayatından sinemacı arkadaşlara bir koşu destek vermek için ayrılmış da kamera önüne geçmiş gibi bir başrol. Bu arada filmdeki diğer oyuncuların gerçekten göçebe hayatı yaşayanlar olduğunu belirtmekte yarar var, onlar yaşadıkları hayatı sunmuşlar gerçekten.

'MÜZİĞİ ÇEKMEYEN FİLM, FİLM DEĞİLDİR' DİYENLERE

FİLM kadar, filmin müziklerine de önem verenlere; asıl sözünü etmek istediğim mevzulardan biri de bu. Filme özel hazırlanmış Ludovico Einaudi imzalı filmin müzikleri, filmi bitirdikten sonra dinlemekten kopamayacağınız türden. Filmi filmden daha iyi anlatıyor deyip azıcık sübjektif ve iddialı bir yorum yapacağım burada izninize. Devam eden günlerde sadece soundtrack albümünü dinledim. Lütfen dinleyin. Çok etkileyici.

KÜNYE

Film:	Nomadland
Yönetmen:	Chloe Zhao
Oyuncular:	Frances McDormand, Peter Spears
Müzik:	Ludovico Einaudi
Süre:	1 saat 48 dk

Fotoğraflar: Film görselleri